

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

1993 OKT 23

XIII. ÉVFOLYAM

93/1

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXXIII. évfolyam

1993. 1. szám

FEJÉR MEGYE, KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

DEÁK ZITA	Könyvtárközi kölcsönzés a megyei könyvtárban	3
BARTHA JUDIT	"Nemcsak könyveket viszünk" Hátrányos helyzetű olvasók könyvtári ellátása	17
L á t t u k , o l v a s t u k		
	Mesemondó verseny Dunaújvárosban (Vágó Józsefné)	27
	Móri Könyvtáros Hírmondó (Hegedűs)	30
	A bizonytalanság tovább tart... /folytatódik?/ (Hegedűs Éva)	31
	Aba Napok '93 (Bor Józsefné)	33
	Ünnepi könyvhét - 1993 (Hegedűs Éva)	34
	Grazi látogatás (Mosonyi György)	36
	K ö n y v j e l z ő (Harmat József)	40
	T á j é k o z ó d á s (Magony Imre)	46
	K ö v e k , s z í n e k , e m b e r e k	48
CSABA ORSOLYA	Húsz éve nincs közöttünk... Csukly Alajosra emlékezünk	
K r ó n i k a	1992. december 17 - 1993. június 15.	53
	Egyesületi hírek	64

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság

Felelős szerkesztő:

Hegedűs Éva

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 312-684
Telefax: 311-634
Felelős kiadó:
Escher Ilona

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

KÉSZÜLT

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
ALBA REGIA RT
nyomdaüzemében
250 példányban
Székesfehérvár

BARTHA JUDIT, a bicskei Vajda János Városi Könyvtár munkatársa; BOR JÓZSEFNÉ, az abonyi községi könyvtár könyvtárosa; CSABA ORSOLYA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; DEÁK ZITA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; HARMAT JÓZSEF, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; HEGEDŰS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese; MAGONY IMRE, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; MOSONYI GYÖRGY, a perkáti községi könyvtár vezetője; VÁGÓ JÓZSEFNÉ Héjja Ilona, a duisburgi újjvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár munkatársa.

E számunkban közölt grafikákat Vágóné Héjja Ilona (16., 25., 26. és 32. oldal), a fotókat Hegedűs Éva készítette (38., 39., 52., 55., 60).

I S S N 0139-2115

Könyvtárközi kölcsönzés a megyei könyvtárban *

A megye könyvtári helyzete

Székesfehérvár ősi magyar város. Nemcsak a múltja, de jelene is érdeklődésre tarthat számot. Magyarország jelenleg hetedik legnagyobb városa. Lakosságának száma meghaladja a 122 000 főt. A város elmondhatja magáról, hogy iskolaváros. Több mint 30 000 diák tanul iskoláiban. Az utóbbi időszakban a magániskolák és az egyházi intézmények is színesítik a város oktatásügyét. Változtatják a könyvtárhasználati igényeket.

Fejér megyét kb. 423 000-en lakják. A nagyobb városok: Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór. Dunaújváros is jelentős iskolaváros. Több középiskolája van. Székesfehérvárnak, mint megyeszékhelynek, lakói ellátásán túl jelentős szerepe van a környék lakosságának ellátásában is. A nagyobb települések, városok könyvtáraival gyakoribb a kapcsolattartás, pl. Mór, Sárbogárd, Bicske, Gárdonyi, Ercsi, Enying.

Székesfehérvár régen mezőgazdasági város volt, fejletlen iparral. A dinamikus ipari fejlődés következtében több tízezer új munkahely létesült, s ez a lakosság robbanásszerű növekedésével járt. A város és a megye népességének kedvező korösszetétele ellenére a gazdasági aktivitás az utóbbi években csökkent. Ez a munkanélküliség növekedésében jelentkezik.

Az utóbbi 15 évben a város növekedésével párhuzamosan létesültek új könyvtárak, de nem mindig ott, ahol a legnagyobb szükség lett volna rájuk. A város lakosságának közkönyvtári ellátásában a tanácsi, később önkormányzati közművelődési könyvtárak mellett jelentős szerepet vállaltak a szakszervezeti könyvtárak. Sikeresült megvalósítani azt, hogy a közművelődési és a szakszervezeti könyvtárak együttesen látták el egy-egy lakókörzet lakosságát.

Pl. Feketehegy egy részét a SZIM könyvtára,
a Maroshegy egy részét az IKARUS könyvtára,
a KÖFÉM ltp-en a KÖFÉM szakszervezeti könyvtára,
a vasutállomás környékét a MÁV és
az Öreghegy egy részét a Videoton Oktatási Központ Könyvtára (VOK).

A megyei könyvtár alapterülete egyharmadát sem éri el a szükséges alapterületnek, de ez jellemző a Városi Könyvtárra és a fiókkönyvtárak többségére is.

A közművelődési könyvtárak hálózati rendszerében mind gyűjtőkörükben, mind szolgáltatásaikban érvényesült az egymásra épültség. Gyűjteményeiket a gyűjtőköri szabályzatukban rögzítették szerint, olvasóik, látogatóik igényeinek megfelelően igyekeztek gyarapítani a magyar könyvkiadásban megjelenő írá-

* Részlet az OSZK KMK Könyvtáros-asszisztens képzőn készült záródolgozatból

sos és audio-vizuális dokumentumokkal. A folyóiratok szintén szerves részét képezték és képezik a könyvtári dokumentumoknak.

A könyvtárak finanszírozása fenntartótól függően változatos képet mutat.

- A Fejér Megyei Önkormányzat fenntartásában működő Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár az egész megyére kiterjedő szolgáltatásokat (könyvtárközi kölcsönzés, vakok- és gyengénlátók hangoskönyv szolgáltatása, irodalomkutatások, információ közvetítés, szakmai-módszertani tanácsadás stb.) is vállal.
- A Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának fenntartásában működő Városi Könyvtár a lakosság alapvető szép- és szakirodalmi információs igényeit kielégítő, lakóterületi fiókkönyvtár-hálózattal rendelkező gyűjtemény.
- A Szakszervezetek Megyei Könyvtára a megye területén működő kisebb üzemek, és a Fejér megyei Szent György kórház könyvtáraink ellátóközpontjaként működik, valamint a szakszervezeti könyvtárhálózat megyei szakmai módszertani központja. Sorsa bizonytalan a szakszervezetek és a munkahelyek átalakulása folytán.
- A nem önkormányzati fenntartású könyvtárak esetében a gazdasági válság, a privatizáció, a vállalatok gazdasági helyzete, a szakszervezetek sokfélesége kilátástalanná tette egyes könyvtárak működését. Az egyéb munkahelyi könyvtárak is kiszolgáltatottak a vállalatok egyre romló anyagi helyzete és a szakszervezetek megváltozott feladatköre miatt. Az önkormányzati fenntartású könyvtárak költségvetése sem követte a növekvő inflációt, valamint a könyvek és egyéb dokumentumok még ennél is nagyobb mértékű áremelkedését. Mindez a könyvtárak alapfeladatainak ellátását veszélyezteti.

Székesfehérváron működő közművelődési könyvtárak

1. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
2. Városi Könyvtár
 - 2.1 Királykut Könyvtár
 - 2.2 Mészöly Géza uti könyvtár
 - 2.3 Széchenyi uti könyvtár
 - 2.4 Budai uti könyvtár
 - 2.5 Zsolt utcai könyvtár
 - 2.6 Kisfaludi könyvtár
 - 2.7 Sziget utcai könyvtár
3. Szakszervezetek Megyei Könyvtára
 - 3.1 VOK könyvtára
 - 3.2 IKARUS Gárdonyi Géza Művelődési Ház Könyvtára
 - 3.3 KÖFÉM Szakszervezeti Könyvtára
 - 3.5 SZIM Szakszervezeti Könyvtára

A megye lakosságának könyvtári ellátásában a közművelődési könyvtárak mellett jelentős szerepet vállalnak a székesfehérvári székhellyel működő főiskolai és szakkönyvtárak.

- Pl. - Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérési és Földrendezői Főiskolai Kar Könyvtára
(gyűjtőköre: geodézia, számítástechnika)
- Fejér Megyei Szent György Kórház Orvosi Könyvtára
(gyűjtőköre: az osztályok által képviselt orvos-biológiai szakterület)
- István Király Múzeum Könyvtára
(gyűjtőköre: régészet, történelem, néprajz, stb.)
- Püspöki Könyvtár
(gyűjtőköre: teológia, filozófia, stb.)
- KÖFÉM Műszaki Könyvtár és Dokumentumtár
(gyűjtőköre: kohászati technológia, vegyipar, stb.)

Könyvtárközi kölcsönzés a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár a 60-as évek elejétől folytat könyvtárközi kölcsönzést. A kölcsönzési statisztikák évről évre változatos képet mutatnak, de inkább tekintsük át az elmúlt öt évet.

Öt év könyvtárközi kölcsönzése

Év	Teljesített kérések száma		
	Kapott	Adott	Összesen
1988	172	1864	2036
1989	191	1346	1537
1990	121	1060	1181
1991	162	1161	1323
1992	257	873	1130

A kérések számában ingadozás mutatkozik, de inkább csökkenő tendenciát mutat a statisztika. Az 1988-as év elég kiemelkedő volt, főleg az adott művek számában. Ehhez jelentősen hozzájárult, hogy a könyvtár videoállományt kezdett kialakítani és ezt a dokumentumtípust is bevonta a kölcsönözhető állományba. Az adott művek számában a csökkenés abban nyilvánult meg, hogy a könyvtárunknak nem volt pénzügyi lehetősége (az ingyenes kazettakölcsönzés mellett) a videoállomány nagymérvű bővítésére. Az elkövetkező évek során más könyvtárak is kezdtek videoállományt kialakítani. Így kezdett megoszlani a kölcsönzési lehetőség, majd később már nem volt akkora újdonság ez a fajta dokumentum.

Nézzük meg részletesebben az elmúlt öt év statisztikáját.

1988

Adott művek száma:	1864 db	84,00 %
Kapott művek száma:	172	7,75
Továbbított kérések száma:	93	4,19
Kielégítetlen kérések száma:	90	4,06
(ebből általunk kért:	90	4,06)
(ebből tőlünk kért:	-	-)
Az összes kérés száma:	2219 db	100,00 %

A könyvtárközi kölcsönzés megoszlása

Dokumentum típus	Adott		Kapott		Továbbított		Kielégítetlen	
	db	%	db	%	db	%	db	%
Könyv	1026	55,04	141	81,98	79	84,95	80	88,89
Folyóirat	13	0,70	7	4,07	8	8,60	2	2,22
Másolás	34	1,83	24	13,95	6	6,45	5	5,56
Videó	589	31,60	-	-	-	-	-	-
Hangoskönyv	186	9,98	-	-	-	-	3	3,33
Hanglezem	15	0,80	-	-	-	-	-	-
Egyéb	1	0,05	-	-	-	-	-	-
Összesen:	1864	100,00	172	100,00	93	100,00	90	100,00

A kölcsönzés 1987-hez képest 24,8 %-kal emelkedett. Ezen belül jelentősen nőtt az adott művek száma. Mint az várható volt, óriási a növekedés a videokazetták könyvtárközi forgalmában: 520 %-os. A videokazetta kölcsönzés teszi ki az ezévi könyvtárközi kölcsönzés 31,6 %-át. Ez a fajta dokumentum kölcsönzése magával vonta a könyvek kölcsönzésének csökkenését. A videokazetta ritka volt még. A mögötte rejlő lehetőségek, előnyök ekkor kezdtek kibontakozni. Rendszerint az iskolák kölcsönöztek anyagot a tanórákhoz, amelyeknél jó szemléltetőeszközt jelentett. Majd a gyerekek, később a tanárok is kezdtek rászokni arra, hogy a kötelező olvasmányokat videokazettán keresik. A vidéki könyvtárak, művelődési házak videoklubokat szerveztek.

Jelentős a más könyvtártól kért, de meg nem kapott kérések száma.

A 90 kielégítetlen kérésből 24 csak az OSZK-ban van meg, 14-nek lelőhelye a Központi katalógus szerint ismeretlen, 21 kérésünkre egyáltalán nem kaptunk visszajelzést. A kielégítetlen okok között szerepel még - ugyan kis számban -, hogy a kért mű nem kölcsönözhető, illetve csak külföldről kérhető.

1989

Adott művek száma: 1346 db (eredetiben 1311, másolatban 35; külföldről közvetítéssel 2)

Kapott művek száma: 191 db (eredetiben 167, másolatban 24; külföldről közvetítéssel 1)

Továbbított kérések száma 55 db

Kielégítetlen kér. száma 32 db
 (ebből általunk kért: 18 db)
 (ebből tőlünk kért: 14 db)

Összes kérés száma: 1624 db

A könyvtárközi kölcsönzés megoszlása

Dokumentum típus	Adott		Kapott	
	db	%	db	%
Könyv	775	57,58	161	84,29
Folyóirat	2	0,15	3	1,57
Másolat	35	2,60	24	12,57
Hangoskönyv	159	11,81	-	-
Hanglemez	26	1,93	-	-
Videokazetta	349	25,93	-	-
Egyéb	-	-	3	1,57
Összesen	1346	100,00	191	100,00

Az adott művek számában csökkenés mutatkozik az előző évhez képest. A különbség kb. 500 db kérést jelent. Jelentősen visszaesett a forgalom a videokazetta kölcsönzésben. Ez abból adódik, hogy a gyűjteményt nem állt módunkban jelentősen új művekkel gyarapítani.

A kért művek száma emelkedett a tavalyihoz képest. Egyre nagyobb és szélesebb az igény a könyvtárunkban nem fellelhető könyvek iránt. Sokszor megpróbáljuk a helyi könyvtáraknál felkutatni a kéréseket, de legtöbb esetben a régi kiadás következtében a Központi katalógushoz kell fordulnunk.

1990

Adott művek száma: 1060 db
 Kapott művek száma: 121 db
 Továbbított kérések száma: 101 db
 Kielégítetlen kérések száma: 77 db
 (ebből általunk kért: 45 db)
 (ebből tőlünk kért: 32 db)
 Összes kérés száma: 1359 db

A könyvtárközi kölcsönzés megoszlása

Dokumentum típus	Adott		Kapott	
	db	%	db	%
Könyv	731	68,96	89	73,55
Folyóirat	6	0,57	-	-
Másolat	59	5,57	28	23,14
Video	122	11,50	-	-
Hangoskönyv	124	11,70	-	-
Hanglemez	18	1,70	-	-
Egyéb	-	-	4	3,31
Összesen	1060	100,00	121	100,00

Ha megnézzük a táblázatot, és összehasonlítjuk az előző évekkel, itt is szembetűnő a videokölcsönzés csökkenése.

A meg nem valósult kölcsönzések száma 77. A nagyobbik rész általunk kért. Az okok között szerepel, hogy nem kölcsönözhető, csak az Országos Széchényi Könyvtárban van meg, vagy lelőhelye ismeretlen. De előfordult az is, hogy eltelt egy év, és kérésünkre még mindig nem kaptunk választ.

1991

Adott művek száma: 1161 db
 Kapott művek száma: 162 db
 Továbbított kérések száma: 117 db
 Kielégítetlen kérések száma: 68 db
 (ebből általunk kért: 52 db)
 (ebből tőlünk kért: 16 db)
 Összes kérés száma: 1508 db

A könyvtárközi kölcsönzés megoszlása

Dokumentum típus	Adott		Kapott	
	db	%	db	%
Könyv	847	72,95	92	56,79
Folyóirat	-	-	7	4,32
Másolat	52	4,48	43	26,54
Videokazetta	127	10,94	-	-
Hangskönyv	123	10,59	-	-
Hanglemez	12	1,03	-	-
Egyéb	-	-	20	12,35
Összesen	1161	100,00	162	100,00

A videokazetta és hangskönyv kölcsönzése szinte egy szintre került ebben az évben. Magas (kb. 10 %) a továbbított kérések száma. A maradék (tőlünk kért) kielégítetlen kérés oka, hogy a kérőlapokon a bibliográfiai

hivatkozás pontatlan, nem megfelelőek az adatok, hiányzik a pecsét a kérelmlapról. Ezek hiányában sajnos nem tudtuk továbbítani a kéréseket, így vissza kellett küldeni a kérő könyvtárnak.

1992

Adott művek száma:	873 db
Kapott művek száma:	257 db
Továbbított kérések száma:	103 db
Kielégítetlen kérések száma:	58 db
(ebből általunk kért:	28 db)
(ebből tőlünk kért:	30 db)
Összes kérés száma:	1291 db
Előjegyzésbe vett művek száma:	12 db

A könyvtárközi kölcsönzés megoszlása

Dokumentum típus	Adott		Kapott	
	db	%	db	%
Könyv	638	73,08	212	82,49
Folyóirat	1	0,11	5	1,95
Másolat	41	4,70	30	11,67
Videokazetta	53	6,07	-	-
Hangoskönyv	96	11,00	-	-
Hanglemez	44	5,04	-	-
Egyéb	-	-	10	3,89
Összesen	873	100,00	257	100,00

Itt is csökkent a video, de a hangoskönyv kölcsönzése is. A kért művek száma jelentősen emelkedett. A kielégítetlen kérések között gyakran szerepelnek főiskolai jegyzetek, amelyek nem tartoznak könyvtárunk gyűjtőkörébe, vagy számunkra nem beszerezhető anyagok. A továbbított kérések esetében sokszor

a nem megfelelő példányszám az ok. Sajnos a mai könyvárak mellett nem tudunk elegendő mennyiséget vásárolni. A szakkönyvekből gyakori az egy vagy legfeljebb a 3 példányszám. A mai változások miatt az iskolák szinte évről évre változtatják a kötelező és ajánlott irodalmukat. Ezeket a változásokat a dezideráta nyilvántartást figyelve megpróbáljuk beszerezni, de a példányszám akkor sem kielégítő.

Ilyen pl.: Samuelson: Közgazdaságtan...

Forgas: A társas érintkezés pszichológiája

Mérei: Gyermeklélektan

Nagy gondot jelent még a nyelvkönyvek kereslete is. Nem tudjuk megfelelően kielégíteni az igényeket, főleg azokét, akik különböző tanfolyamokon tanulnak.

Az alábbiakban az 1992. év forgalmát kívánjuk részletesebben megvizsgálni tartalmi megoszlás, valamint a kölcsönzésben résztvevő könyvtárak tekintetében. A felhasználókat nem vizsgáltuk meg foglalkozás szerint, mert a kérő könyvtárhoz ezeket az adatokat nem állt módunkban beszerezni. Saját olvasóinktól pedig nem minden esetben kértük a foglalkozásukat.

Saját olvasóink részére 285 művet kértünk. Ezek tartalmi megoszlása a következő:

Megnevezés	Az általunk kért dokumentumok száma	%-os megoszlás
Társadalomtudomány (1,2,3,908,92/99)	90	31,5
Nyelv- és irodalomtud. (8)	28	9,8
Természettudomány (5,91)	11	3,9
Alkalmazott tudományok (6)	70	24,6
Egyéb (0,7)	43	15,1
Szépirodalom	43	15,1
Összesen	285	100,00

A kérések idegen nyelvek szerinti megoszlása:

- angol 12 db
- német 4 "
- francia 14 "
- orosz 1 "

Összesen: 31 db

A felhasználók megoszlása:

- férfi 134
- nő 112
- más könyvtár részére: 3
- állománykiegészítés céljából saját könyvtárunk részére: 36

A táblázatból kitűnik a társadalomtudományok igen magas száma, majd ezt követi az alkalmazotttudomány. A kérők között elég sok a főiskolai-egyetemi hallgató. Sajnos saját könyvtárunk állománya eléggé hiányos a főiskolai irodalom tekintetében. A számítástechnika terén is sokszor más könyvtárhoz kell fordulnunk. Az egyéb kategórián belül a legnagyobb részt a zenei anyag kérése teszi ki. A másik részt pedig leginkább a könyvtártudományi anyag, amiből szintén nem teljes az állományunk. Hiányoznak keresett főiskolai, egyetemi jegyzetek, amik közül néhányat éppen a hallgatók segítségével tudunk beszerezni.

Az alábbi könyvtáraktól kértünk a leggyakrabban:

1. Szakszervezetek Megyei Könyvtára (Székesfehérvár)	68 alkalom
2. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (Budapest)	18 "
3. Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Központ (Budapest)	16 "
4. Kossuth Lajos Tudományegyetem (Debrecen)	13 "
5. Budapesti Műszaki Egyetem (Budapest)	13 "
6. Magyar Tudományos Akadémia (Budapest)	12 "
7. ELTE (Budapest)	12 "

Más könyvtáraktól érkezett kérések száma 1018. A tartalmi megoszlás a következő volt:

Megnevezés	Tőlünk kért dokumentumok száma	%-os megoszlás
Társadalomtudomány (1,2,3,908,92/99)	278	27,3
Nyelv- és irodalomtud. (8)	91	9,0
Természettudomány (5,91)	83	8,1
Alkalmazott tudományok (6)	122	12,0
Egyéb (0,7)	154	15,1
Szépirodalom	290	28,5
Összesen	1018	100,00

Mint látható kiemelkedő a szépirodalmi kérések száma, de ezt megközelíti a társadalomtudományok témaköre is. Ebben kiemelkedő a szociológia, pszichológia és a történelem. Az alkalmazott tudományoknál a magas számot a számítástechnika teszi ki. A megye könyvtárainak igen magas a szépirodalmi könyvtárközi igénye. Befolyásolják ezt a számot az író-olvasó találkozók, nyáron az olvasótáborok. A kérő könyvtárak között jelentős szerepet játszanak az iskolai könyvtárak, ahol a finanszírozási gondok miatt kevesebb jut az állomány bővítésére. A kisebb községi könyvtárak kérésénél kitűnik, hogy alapvető szakirodalmi műveket sem tudnak megvenni saját állományuk részére. Itt is látszanak a finanszírozási gondok. Sajnos évről évre nagyobb gondot jelent a könyvtáraknak az állománybővítés.

A helyi Városi Könyvtárnak jelentős igénye van a hangoskönyv állományból. Évente kb. 100 művet kölcsönöznek. A vidéki könyvtárak is helyenként igénybe veszik ezt a szolgáltatást, de olykor kitűnik, hogy nem kielégítő vagy nem elég gyors a kérésekre a válasz. Ugyanis minden műből csak egyetlen példányunk van. Így nem minden esetben tudjuk postafordultával küldeni a kért anyagot. Szintén azonos a helyzet az egyetemeken és főiskolákon megadott kötelező irodalomra vonatkozóan is.

Sajnos nagyon sok esetben előjegyzést kell felvennünk, amire hónapokat kell várni, vagy pedig továbbítani kell a kérést, mert nem tudjuk saját állományból kielégíteni az igényeket.

A könyvtárközi kérések átfutási ideje

A hozzánk érkezett kéréseket, ha a megyei könyvtár állományából teljesíthetők voltak, igyekeztünk postafordultával kielégíteni. Előfordultak olyan esetek, hogy a könyvet előjegyeztük és 1-2 hónapig várni kellett rá. Sajnos 2-3 alkalommal olyan is előfordult, hogy az előjegyzett mű nem futott be, így törölni kellett a kérést vagy továbbítani egy másik könyvtárnak. Az okok között szerepel többek között, hogy saját olvasóink vagy nem hozzák vissza a kéréselt könyvet, de időközben rongálódott vagy éppen törölt műről is lehet szó. A továbbított kérések esetében nincsenek adataink arról, hogy megvalósultak-e, s milyen átfutási idővel.

Saját olvasóink kéréseit sajnos nem tudtuk ilyen rövid időn belül teljesíteni. A felvett könyvtárközi kéréseket a bibliográfiai adatok kiegészítésével, a lehető legrövidebb időn belül postáztuk. Postázástól számítva a dokumentumok átlag 20 nap alatt érkeztek meg. Ha az elsőként megkeresett könyvtárban megvolt a mű, 25-30 nap alatt jutott el az olvasóhoz. Ha továbbítanunk kellett, az átfutási idő megnőtt 2 hónapra.

Tanulságok, észrevételek

Legfontosabb feladat a könyvtárközi kéréseknek postafordultával történő teljesítése. Ez úgy lenne lehetséges, ha a megkeresett könyvtárban már a beérkezés napján utánanéznének, megtalálható-e a kért mű állományukban. Ha nem, akkor a következő napi postával már továbbítható lenne a kéréslap. A gyakorlatban előfordul, hogy amikor egy kérést továbbítanak, a teljesítés 50-60 napra nő. Célszerű lenne, ha a továbbító könyvtár **visszaigazolná**, hogy hova továbbította a kérést. Így lehetőség lenne az érdeklődésre, nem kallódnának el a kéréslapok sem. Az adminisztrációra fordított idő növekedne, és ez talán hátrányt jelentene a nagykönyvtáraknak a kérések magas száma miatt.

Az **előjegyzésről** való értesítés is fontos, melyet a könyvtárak szem előtt tarthatnának. Sajnos a kéréslapok **pontos kitöltésében** is hiányosságok mutatkoznak, vagy előfordult pár eset, amikor maga a kéréslap is elmaradt és a kérés egyszerű levélpapíron vagy telefonon érkezett. Ezek a pontatlanságok leginkább a kisebb községi könyvtáraknál mutatkoztak.

Nagy segítséget jelentett az a megoldás némely esetben, hogy a kérő könyvtár feltüntette a kérőlapon azt, hogy **meddig aktuális** a kérésük. Így elkerültük a felesleges munkákat, postaköltségeket. A kérőlapok pontos kitöltése és a bibliográfiai hivatkozások is meggyorsíthatják az ügyintézkést.

Ha olyan dokumentumról van szó, amelyet a megkeresett könyvtár csak másolat formájában tud elküldeni, minden esetben szükséges lenne tájékoztatni a kérő könyvtárat a **térítési díjról**. A változó, néhol igen magas árak miatt nem biztos, hogy az olvasó vagy a könyvtár ezt vállalni tudja.

Az utolsó öt év statisztikája azt mutatja, hogy a kielégítetlen kérések száma, az összes kéréshez képest kb. 5-6 %. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a kérések legnagyobb részét módunkban állt teljesíteni. Így azt mondhatjuk, hogy a megyei könyvtárnak elég jó az állományösszetétele és a szerzeményezése. Javulhatna az arány, ha a gyakran kért műveket nagyobb figyelemmel és intenzitással próbálná utólag is beszerezni a könyvtár, bár ezek általában nehezen hozzáférhetők.

A hozzánk érkezett kérések között gyakran előfordul olyan mű is, amelyeknek a községi könyvtárak állományában lenne a helyük. Itt talán már jelentkeznek a költségvetési problémák, a magas könyvárak. De jó szerzeményezéssel, az igények felméréseivel kivédhetővé válna, hogy az ilyen művek továbbított kérés-ként a megyei könyvtárhoz kerüljenek.

A könyvtárközi kölcsönzést szabályozó 19/1981.(XII.8.)MM sz. rendelet kiiktatja a magyarországi kiadványok esetében a hálózati utat. Könyvtárunk azért szívesen fogadja a megyéből érkező kéréseket.

D e á k Z i t a

A kérés kelte és jele:				Jelzet: _____ db	
A kérő könyvtár neve, címe, ügyintézője telefonja:				A kölcsönzés határideje: Házi, olvasótermi használatra	
SZERZŐ (vagy a periodika címe) CÍM (a cikk szerzője és címe)				☐ Kölcsön ☐ Xerox ☐ Mikrofilm ☐ Csak ezt a kiadást ☐ Külföldről is kérjük	
Kiadás helye:			Kiadó:		
Év	Kötet	Szám	Oldalak	ISBN	ISSN
Az adatok forrása, egyéb közlések:				A kölcsönadó könyvtár neve, címe:	
Aláírás, bélyegző				A. KÉRŐLAP I. (A kölcsönadó könyvtár nyilvántartásához) (A vastagon keretezett részt a kölcsönadó tölti ki.)	
KÖNYVTÁRKOZI KÖLCSÖNZÉS					

1.sz. melléklet

Sorszám:	K Ö N Y V T Á R K Ö Z I K É R Ő L A P	Olvasójegy száma
A kérő neve:	Foglalkozása:	
Pontos címe:	Telefon:	
A kért könyv, folyóirat adatai:		
Egyéb megjegyzés:	A kérés kelte:	
	Felvette:	

2.sz. melléklet

A könyvtárközi nyilvántartási füzet rovatai:

1. Kérő neve és címe
2. A kért mű adatai
3. Honnan kértük
4. Honnan kaptuk
5. Kérés kelte
6. Lejárat határidő
7. Visszaérkezés dátuma
8. Egyéb megjegyzés

Вајоне' Хејја Стоу

"Nemcsak könyveket viszünk"

Hátrányos helyzetű olvasók

könyvtári ellátása

A bicskei Vajda János Városi Könyvtár a tizenkétezer lakosú kisváros központjában kapott helyet. A könyvtár működését és szolgáltatásait a város sajátos helyzete befolyásolta már korábban is. Ezt a sajátos helyzetet első sorban a főváros közelsége adja. Bicske harminc km-re fekszik Budapesttől, így természetes, hogy az aktív lakosság nagy része a fővárosban keres és kap munkát. Ugyanakkor nagyon sokan nemcsak munkát, de lakást is kaptak, ha-za csak látogatóba járnak idős szüleikhez. De nemcsak a főváros, hanem a me-gyeszékhely és a közeli Tatabánya is végleges otthont adott nagyon sok bics-kei fiatalnak. Már középiskolás kortól a gyerekek nagy része ingázó életmó-dot folytat az említett városokba. Bicske lakossága is ezt a képet tükrözi. Magas a hatvan éven felüli lakosok aránya az összlakossághoz viszonyítva. Bicskén, mint másutt az országban, sok az idős, egyedülálló, gyerekeiktől távol élő ember. Nagy számban élnek városunkban más hátrányos helyzetű em-berek is. A város lakosságának tíz százaléka cigány, akiknek nagy részét joggal sorolhatjuk a hátrányos helyzetűek közé. Könyvtárunk éppen erre fi-gyelt fel és megalakította a cigány könyvtárat a hatvanas évek elején, ami fiókkönyvtárként működött néhány évig.

Városunk életéhez szervesen hozzátartozik az elesetteken, betegeken, öregeken való segítség. Már 1929-től a Batthyány kastély árva gyerekeknek a-dott otthont. Ez az intézmény modernebb változatban ma is jól működik Kossuth Zsuzsa Hetes Gyermekotthon és Általános Iskola néven. Az öregekről két intézmény is gondoskodik: az öregek napközi otthona, valamint egy szoci-ális otthon igen szép környezetben, ahol szellemi, testi fogyatékosok és öregek gondját viselik. A családsegítő központ is sok hátrányos helyzetű em-beren segít. Mindegyik intézménnyel szoros kapcsolatunk van. Szívesen fogad-juk a gyermekotthoni olvasóinkat, igyekszünk egy kicsivel több segítséget nyújtani nekik. Az öregek napköziotthonába a lejárt színes folyóiratokat vit-tük el. A szociális otthon vezetőjétől értesültünk idős emberekről, akik-nek házhoz szállítjuk a könyveket. Nem utolsó sorban említem meg a Menekült-ügyi Hivatal BM Befogadó Állomását, amely 1988-tól működik városunkban. Ide sok idegennyelvű könyvet ajándékoztunk, amit egy pályázaton nyertünk el. A menekülttábor lakói közül sok olvasónk is van, szívesen járnak a könyvtárba. Egy időben színesbőrű fiatal emberek lepték el az olvasótermet, ami először kissé szokatlan volt régi olvasóinknak. Ezeknek az embereknek nagy segítséget adtunk a magyar nyelv tanulásához. Hónapokig jártak nap mint nap a könyvtár-ba és együtt örültünk, amikor sikerült nekik egy-egy helyes mondatot magyarul kimondaniuk. Egyszer egy néger fiatalember tőlünk kért segítséget igaza meg-védéséhez: tudta, ránk számíthat. Tolmácsnak kért fel ügye tisztázására és mi szívesen vállaltuk ezt. Egy orosz asszony is a könyvtárban kezdett el magya-rul tanulni. Azóta már jól beszél magyarul, munkahelye is van már. Gyakran

jár a könyvtárba és szívesen veszi érdeklődésünket. Családjáról, munkájáról mesél. Ezek a hátrányos helyzetű emberek személyesen keresték fel a könyvtárat, így mi sem természetesebb, hogy segítséget kaptak tőlünk.

Az idős, házhoz kötött embereket a könyvtár kereste fel és ajánlotta fel szolgáltatásait, a könyvek házhoz szállítását. Így könyvtárunk 1983 óta foglalkozik a hátrányos helyzetű emberekkel.

Mit is nevezünk hátrányos helyzetnek? A szakirodalom nagyon sok hátrányt sorol fel. Betegek, kórházban vagy otthonukban élők, vakok és gyengénlátók, siketek, szellemileg csökkent képességűek, olvasási nehézségekkel küzdők, nyelvi nehézség miatt hátrányban lévők, munkanélküliek, elítéltek stb.

A könyvtáraknak a hátrányos helyzetűekkel való törődése visszanyúlik az 1933-as évre. Az IFLA keretében működő Közművelődési Könyvtárak Szekcióján belül ebben az évben alakult meg a Kórházi Könyvtárak Alszekciója. Az 1960-as években felvetődött annak az igénye, hogy bővítsék az Alszekció körét és terjesszék ki a különféle hátrányos helyzetben élő személyek könyvtári ellátására is. Ezután az IFLA irányelveket dolgozott és adott ki a közművelődési könyvtárak kulturális és szociális szolgáltatásainak körére. Egyik ilyen irányelv a házhoz kötött olvasók számára a könyvek házhoz szállítása, szállítóeszközök vagy helyi önkéntesek segítségével.

1954 óta hazánkban is foglalkoztak a kórházi betegek és a szociális intézetek lakóinak könyvtári ellátásával. Az 1970-es évek elejére alakult ki a kórházi könyvtárak és a szociális otthonok könyvtárainak szervezési alapelve. Az 1976. évi 15. számú törvényerejű rendelet, valamint ennek végrehajtási utasításai a 17/1976.(VI.7.)MM számú rendelet Magyarországon először írja elő kórházi és szociális intézeti közművelődési könyvtárak működtetését. 1980-ban jelent meg az OSZK KMK előkészítésében és az Országos Könyvtárügyi Tanács kiadásában A magyar könyvtárügy cselekvési és fejlesztési programja, amely külön fejezetben foglalkozik a hátrányos helyzetűek könyvtári ellátásával. Ez az első olyan dokumentum, amely részletesen leírja az ellátandók körét, kiemelve a "könyvek házhoz" szolgálat biztos alapokra helyezését. Hazánkban elsőként Pável Ágoston mutatott példát a könyvtár szociális funkciójának fellépésével. 1931-ben - elsőként az országban - a szombathelyi Városi Könyvtár vezetőjeként megszervezte a postai kölcsönzést a vidéki olvasók számára. Saját megyéjén túl Zala, Szolnok, Fejér megyékbe is küldött könyveket, de még a határokon túl élő magyaroknak is: Burgerlandba, Jugoszláviába, Itáliába és Csehszlovákiába. Ugyanakkor a könyvek házhoz szállítását is elkezdte, erre a célra "biciklit" biztosított. Ugyancsak első között volt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Vadász utcai kerületi könyvtára és a veszprémi megyei könyvtár. Azóta számos megyei és városi könyvtár foglalkozott házhoz szállítással, de a kezdeti lelkesedés után, és nem utolsósorban a szállítóeszköz hiánya miatt, csak az egyéni akciók maradtak meg. Számos külföldi példát is ismerünk. Az Egyesült Államokban a házhozszállítás igény szerint történik, a házhoz kötött olvasók telefonon közlik kéréseiket a könyvtárossal, aki ezután kiküldi a könyveket. Az olvasók így általában csak a gépkocsivezetővel kerülnek kapcsolatba. A postai kölcsönzés is ingyenes. Hollandiában egy erre a célra szervezett központi ellátó könyvtár végzi a házhoz szállítást. Ismeretes még a müncheni Városi Központi Könyvtár tevékenysége: 1979-től szállítanak házhoz könyvet. Dániában és Finnországban is sokat foglalkoznak a hátrányos helyzetűekkel. Ezekben az országokban a házhozszállítás 1961-től mintaszerűen működik. Svédországban talán a legfejlettebb és a legszervezettebb a könyvtári szociális munka. A stockholmi Városi Nyilvános Könyvtárban külön részleg foglalkozik a hátrányos helyzetűek egyéni és csoportos ellátásával. A házhozszállítás havonta egyszer, két teherautóval történik. Az első látogatás alkalmával

könyvtáros megy az olvasóhoz, majd az olvasó és a könyvtáros telefonkapcsolatot tart fenn. A házhoz szállításnál és a szociális intézmények ellátásánál csakis szakképzett könyvtárosokat foglalkoztatnak.

A 80-as évek elején könyvtárunk akkori vezetője, Börcs János, nemcsak felismerte a könyvtár szociális szerepét, hanem a mai napig élő szolgáltatást vezetett be: a könyvek házhoz szállítását. Ebben az időben végzett el egy - az OSZK által szervezett - tanfolyamot, aminek a témája a hátrányos helyzetű olvasók könyvtári ellátása volt. Bizonyára ez is hozzájárult, hogy beindult a könyvtárnak ez a szolgáltatása. A könyvtárosok felfigyeltek arra is, hogy sok idős olvasó elmaradt, akik addig évek hosszú során állandó olvasók voltak. Megtudták, hogy sokan legyengült egészségi állapotuk, vagy élettársuk ápolása miatt nem tudnak többé eljönni a könyvtárba. Így született meg a kertvárosi fiókkönyvtár és a könyvek házhoz szállításának gondolata. Abban az időben a könyvtárt a nagyközségi pártalapszervezet rendszeresen beszámoltatta tevékenységéről. Határozati javaslatban fogalmazták meg ők is a könyvtárnak ezt a két szolgáltatását. Először megoldatlan volt a szállítás. Elhangzott a javaslat, hogy iskolás korú gyermekekkel juttassák el a könyveket az olvasókhoz. Miután érdeklődtek más könyvtáraktól, megtudták, hogy ez nem járható út. A gyerekek nem tudják pótolni egy képzett könyvtáros személyét. Felmerült a postázás gondolata is, de szerencsére ezt is elvetették, ráérezve, hogy ez nem megoldás. A probléma szerencsésen megoldódott. A Petőfi Sándor Művelődési Ház autóját kölcsönözték erre a célra. Nagyrészt azóta is ezt a segítséget veszi igénybe a könyvtár. Megkezdődött azoknak az idős embereknek a felkutatása, akik igényt akartak tartani erre a szolgáltatásra. A régi elmaradt olvasókat pedig levélben kérdezték meg erről. Sok visszajelzés jött a régi olvasóktól. Sokan örömmel fogadták ezt a kezdeményezést. A helyi tanács egészségügyi osztálya is adott egy pár címet, ahol öreg, magányos emberek éltek. Így 1983-ban elkezdődhetett a könyvek házhoz szállítása.

Én 1990 óta vagyok a könyvtár dolgozója. Mindig szívesen hallgattam kolléganőm beszámolóját, miután visszajött az öreg olvasóktól. Sajnos nem az én feladatom ez a szolgáltatásunk. A dolgozat megírása céljából látogattam el én is több alkalommal ezekhez az idős emberekhez. Minden alkalommal vegyes érzelmekkel telítődve érkeztem vissza. Ezek az emberek életkörülményeikkel, betegségeikkel szánalmat, együttérzést váltottak ki belőlem, de nem egy helyen tapasztaltam az élni akarás, a tartalmas élet utáni vágy és a humor jelenlétét is.

A könyveket minden hónap első csütörtökjén szállítjuk. Ezt a napot az öregek napjának nevezzük. Nekem kevés helyre volt alkalmam ellátogatni, de mindegyik hely más és más érzelmeket mozgatott meg bennem. Dolgozatomban több kérdésre is keresem a választ: a könyvek kölcsönzésén túl, milyen szerepet játszik a személyes kapcsolat olvasó-könyvtáros között? Mióta olvasnak ezek az emberek? Vajon csak magányukban, idős korukban kezdtek el olvasni, vagy ez visszanyúlik a gyerekkorba? Azt is meg akartam tudni, hogy gyermekkorukban kinek a példáját követve kezdtek el olvasni? Végül, hogy családjukból, azaz gyermekeik közül hányan váltal állandó olvasóvá?

Könyvtárunkban a házhoz szállítás ugyanúgy történik, mint 1983-ban, az induláskor. A különbség csak annyi, hogy a Művelődési Ház már nem rendelkezik saját gépkocsival, így legtöbbször magánszemélyektől kértünk erre az alkalomra gépkocsit. Abban az esetben, ha ez nem sikerült, - ez nagyon ritkán esett meg -, levelezőlapon értesítjük az olvasókat a következő időpontról. Az én látogatásom is éppen egy ilyen alkalom volt, nem a szokásos napon érkeztünk. Mindegyik olvasó megköszönte, hogy küldtünk értesítést, de azt is

hozzátették, ne költsük fölöslegesen a pénzt, hisz ők úgyis otthon vannak.

Ebben az évben már csak nyolc helyre viszünk könyveket. Ennek több oka is van. A különböző okok miatt, mint költözés, súlyos leépülés, vagy halál, könyvtárunk nem szerzett újabb címeket. A kezdeti lelkesedés is elcsitult. Ezt a munkát már csak egyedül végzi egy szakképzett fiatal könyvtáros, igaz, nagy gonddal és szeretettel teszi. Erre egy példa: az újonnan beszerzett könyveket eldugja az asztalába, hogy az ő "öregjei" olvashassák el először az újdonságokat. Ezt mindnyájan tudjuk és senki sem veszi rossz néven, sokszor fel is hívjuk figyelmét egy-egy jó könyvre "tedd el, jó lesz az öregjeidnek" jelszóval.

Természetesen a mi idős olvasóink is a lektűr irodalmat szeretik a legjobban, de szívesen olvasnak klasszikus és mai irodalmat is. Ők is szeretnének nagybetűs könyveket olvasni, de jó, ha legalább jobb nyomású, fekete betűs könyveket tudunk vinni nekik.

Első látogatásom előtt egy kicsit izgultam, nem tudtam, hogyan fogadnak majd az öregek. Nem tartanak-e betolakodónak, fölösleges kíváncsiskodásnak kérdéseimet, ottléteimet. A látogatás első perceiben éreztem, hogy aggodalmam hiábavaló volt. Tapasztalnom kellett, milyen szívesen beszélnek magukról minden gátlás nélkül, mennyire várják a hónap első csütörtökét, a könyvtáros kocsi megjelenését a házuk előtt.

Látogatásom egy idős házaspárnál kezdődött. Az asszony már több mint nyolc éve gondozza, ágyba kényszerült, lebénult férjét. A látogatások mindig ugyanúgy zajlottak le. Ez az első hely, így mindig kilenc óra körül érkezünk meg. A konyhán keresztül mentünk be a szobába, ahol az asszony helytel kínált. Ugyanebben a szobában fekszik a férje is, már jó pár éve szinte mozgálatlanul. A néni mégis ragaszkodott hozzá, hogy ebben a szobában legyünk, így a bácsi is részt tud venni a beszélgetésben. Mindkét helyiség ragyogó tiszta volt, a beteg is ropogósra vasalt ágyneműben feküdt. Első benyomásom az volt, hogy ez az asszony iszonyú sokat dolgozik, hogy ezt e környezetet biztosítani tudja. Pár perc után - minden szabadkozásunk ellenére - hozta a frissen főtt kávé. A gépkocsivezetőt is behívta, és megkínálta kávéval. Ez a házaspár nagyon sok segítséget kap gyerekeitől, a szomszédoktól, de így is nagyon nehéz az életük. Kettejük nyugdíja 10.000,- Ft, aminek a felét a ház fenntartása és a gyógyszerek viszik el. Az asszony egyetlen szórakozása az olvasás maradt. A beteg férj gondozása szinte minden percét leköti. Elmondta, hogy csak este későn, vagy reggel nagyon korán tud olvasni, hisz a fáradtságtól aludni sem képes. A négy kikölcsönzött könyv közül csak kettőt tudott elolvasni, a másik kettőre hosszabbítást kért. Elpanaszolta, hogy zöldhályog képződött a szemén, ez is zavarja az olvasásban. Talán ő a legigényesebb olvasó, klasszikusokat olvas, de gyakran kér mai magyar íróktól is műveket. Iparos családból származott, szüleinek pékségük volt a városban. Elmondta, hogy családjában mindkét szülő olvasott és ő is kisgyerek kora óta olvas. Ez tartja ma is benne az erőt. Sok gondja ellenére, örül látogatásunknak, minden érdekelte, amit tőlünk hallott, a közös ismerősökről, a városban történt eseményekről. Látogatásunk több mint egy órát tartott. Mikor észrevette, hogy többet ültünk a szokásosnál, sűrűn kérte a bocsánatot, hogy ennyire feltartóztatott. Azt is szégyellte, hogy nem tudta elolvasni az előzőleg vitt könyvet, és hosszas rábeszélés után választott még egy könyvet. Induláskor a kapuig kísért, ahol újra bocsánatot kért, amiért sokat beszélt. A kapuból addig integetett, amíg csak el nem kanyarodott az útunk. Döbbenetes volt látni nehéz helyzetét, és hogy mennyire szüksége van valakire, akivel elbeszélgethet.

Ennél a látogatásnál úgy éreztem, hogy ennek az idős asszonynak sokkal többet jelentett a személyes kapcsolattartás mint a kölcsönzés, hisz már mind

kevesebb ideje jutott az olvasásra. Gyermekei is ellátják folyóiratokkal, egy-egy jó könyvvel, mégsem mond le a mi látogatásainkról.

A következő helyen egy nagyon idős házaspár fogadott. Régi parasztházban, szoba-konyhás lakásban élnek, nagyon szűkös körülmények között. Mindketten nyolcvan év fölöttiek és mindent maguk csinálnak a ház körül. Gyermekeiktől sem számíthatnak semmilyen támogatásra. Nagyon örültek érkezésünknek, de ez az öröm kimondottan az új olvasnivalónak szólt. Gyorsan helyet csináltak a konyhaasztalon a könyveskosárnak és elkezdtek válogatni. Ettől a pillanattól teljesen megfeledkeztek rólunk. Ezért én sem sokat kérdezősködtem; csak álltunk és néztük a két kis öreget, amint turkáltak a könyvek között. Egymással beszéltek csak, ujjongva találtak rá egy-egy rég várt könyvre, viccelődtek. Csakis egymás véleményére voltak kíváncsiak. Csak akkor néztek ijedten a könyvtárosra, mikor összeszámolták a kiválasztott könyveket és több volt a szokásosnál. Természetesen ott hagytuk a kiválasztott könyveket. Látogatásunk hamar véget ért. Mindketten a kapuig kísérték és ők is sokáig integettek a kocsni után. Ez a látogatás csakis a kölcsönzésre szorított, mégis azzal a jó érzéssel jöttünk el, hogy ennek a két öreg embernek igazi szórakozást nyújtottunk. Annyit megtudtam róluk, hogy a bácsi olvasott már gyerekkora óta, és felesége az ő példáját követve kezdett el olvasni, igaz annak már ötven éve, hisz azóta házasok. Második látogatásom enél a háznál már távolról sem volt ilyen vidám. A kaput zárva találtuk, a bácsi nyitotta ki. Szomorúan közölte, hogy felesége rövid betegség után hirtelen meghalt. Visszaadta az előző alkalommal kikölcsönzött könyvet és nem is választott mást, mondván még nincs lelkiereje olvasni sem. Megígértük neki, hogy egy pár hónap múlva újra felkeressük. Lesújtva mentünk el.

Következő állomásunk egy egyedül élő idős asszonyhoz vezetett. Többszöri csengetésre nyitott csak kaput. A kerítés már jelezte a ház tulajdonosának természetét. Egy rés sincs rajta, amin be lehetne látni az udvarra. Ez az olvasónk már évek óta igénybe vette szolgáltatásunkat, de még egyszer sem hívta be a könyvtárosokat. Az én látogatásomkor is szemerkélő esőben a kapu előtt válogatta a könyveket a kocsni csomagtartójából. Szüksége volt a könyvtáros segítségére, az ő ajánlását vette figyelembe, mindig kíváncsi a könyvtáros véleményére is. Beszélgetésünk csakis a könyvek kölcsönzése körül forgott, magáról azelőtt sem árult el semmit. Megjegyezte, hogy később érkezünk a szokásosnál. Gyorsan elkészönt és zárta is be a kaput, én pedig azon töprengtem, hogy mi készítette erre a bizalmatlan viselkedésre. A ház látszata azt sugallta, hogy szűkös körülmények között lehet, talán ezt akarja titkolni. Hosszú, magányos évei tehették ilyen zárkózottá, de bizonyára a könyvek sok kellemes percet nyújtanak neki. Sajnos a második látogatásunkkor hosszas csengetésre sem nyitotta ki a kaput. A szomszédától tudtuk meg, hogy kórházban van, súlyos műtéten esett át.

Következő "öregünk" egy idős néni volt. A kaput itt is zárva találtuk, de a kolléganőm gyakorlott mozdulattal vette elő a kulcsot és nyitotta ki. Az udvaron gondozott pázsit és szép virágoskert fogadott bennünket. A lakásba belépve is az volt a benyomásunk, hogy szorgalmas emberek segítenek a néninek. Az idős asszony állapota még a két látogatás között is sokat romlott. Az első látogatásomkor még élénk jött, a következőnél már a szobáig sem tudott elmenni. A könyvtárost kérte meg, hogy hozza ki az előkészített könyveket. Látszott rajta, hogy nagyon várt már, ő is a késésünkre hivatkozott, sok volt a mondanivalója a könyvtáros számára. Kérdés nélkül beszélt magáról, a családjáról. Igényes olvasó, mindig külön kérése is volt, egy-egy könyv címét előre felírta, és örült, ha azt megkapta. A könyvtáros segítségét is igényelte, mindent közösen beszéltek meg. Elmondta, hogy kilencezer forint nyugdíjból kell megélnen, de mégsem panaszkodott. Lánya Budapesten él a családjával, kéthetente járnak le hozzá segíteni. Sajnálta lányát, hogy miatta még többet kell dolgoznia. Elítélte azokat a szomszédait

akik csak magányukról tudnak panaszkodni. Ő az olvasással tölti szabad idejének nagy részét. Arra a kérdésemre, hogy mióta olvas, az édesanyja jutott eszébe, aki minden este felolvasott neki és testvéreinek. Mivel ő volt a testvérek között a legnagyobb, édesanyja szerepét ő vette át. Így szokott rá az olvasásra már kisgyerek korában. Miután kiválasztotta a könyveket a könyvtáros segítségével, elárult egy titkot. A kölcsönzött könyvekről szomszédainak is szokott adni, így hálálta meg ezek apró segítségeit.

Másodszori találkozásunkkor már más hangulatban volt. Súlyos műtétre készült és arra kérte a könyvtárost nézzen utána, milyen jogon szüntették meg a gyógygyógyellátását. Megkért jöjjünk a következő alkalomkor is, azt remélve, hogy már itthon lesz, és akkor még nagyobb szüksége lesz a könyvekre.

Büszkén mesélt gimnazista unokájáról, aki a kertet és az udvart gondozza és aki tőle örökölte a könyv szeretetét. Nem győzött hálálkodni, hogy egy kárpotláról szóló cikket lemásoltunk neki, amit postán küldött el.

Ezután a látogatás után is azt gondoltam, hogy ennek az asszonynak is többen jelentenek látogatásaink egy egyszerű könyvcserénél.

Következő állomásunk egy nagyon idős, 86 éves asszony. Ő is a ház előtt a kocsis csomagtartójából válogatott, de ez a kölcsönzés egész más hangulatban zajlott le. Ő elmondta, azért nem hívott be, mert nem akarja, hogy annyit cipeljünk a könyves kosarat, inkább ő jön ki. Humoros, életvidám néni, határozottan tudta mire van szüksége. Miután kiválasztotta a könyveket, kezdett kérdés nélkül beszélni magáról. Egyedül él már több mint harminc éve, nagyon kis nyugdíjból. Éppen a villanyszámlát kapta meg, mielőtt megérkeztünk, de még nem tudja miből fizeti ki. Olyan humorral, derűsen adta elő nyomorúságát, hogy mi is mosolyogtunk rajta. Távol élő fiáról mesélt és kacagva mondta el, hogy fia a szomszédasszonyra bízta őt, mint egy rossz gyereket. A szomszéd még abba is beleszólt, hogy mit vegyen magára és ellenőrizi, bezárta-e a kaput minden este. Látszott, jól esett neki ez a féltő gondoskodás. Rengeteget mesélt még magáról, anyagi gondjairól, de mindezt vidáman, tele bizalommal tette. Második látogatásunk alkalmával is ugyanolyan örömmel fogadott. Csínytevését mesélte el. Hamar nekifogott ablakot tisztítani, amíg a szomszédasszonya elment otthonról, mert a fia azt is megtiltotta, hogy székre álljon. Így fog ki rajta minden alkalommal, ha olyasmire készül, amit a fia megtiltott neki. Most is tíz darab könyvet választott. Nagyon várt már, szabadkozott, hogy azért nem jött ki első csengetésünkre, mert nem ismerte fel a gépkocsit, amivel jöttünk. A könyveket már előző nap betette egy neccbe, hogy ne várakoztasson bennünket sokáig. Távozásunkkor sokáig integetett a kocsis után. Úgy éreztem, ettől a nénitől mi többet kapunk, mint amit mi adtunk neki. Életkedve, humora, bizakodása egy kis időre belénk szállt. Sajnos ezt a pár vidám percet, amit ez a 86 éves asszony nyújtott, egy lesújtó, mindannyiunkat megrázó eset követett.

Következő utunk egy rokkant fiatalemberhez vezetett. Sokat gondolkoztam azon, hogy ez nem egy olyan eset, mint az idős embereké volt, akik szívesen beszélnek magukról, helyzetükről.

Ez a 32 éves fiatalember állandó olvasója volt a könyvtárnak. Betegsége mindkét lábát lebénította, tolókosiban élt egy lepusztult ház első emeletén. Családja rég elhagyta, gyakorlatilag csak a szociális gondozóval tartott fenn kapcsolatot. Belépésünkkor még sivárabb helyzet fogadott, mint ahogy elképzeltem. A lakás teljesen üres volt már, mint kiderült mindenét eladta. A kőpadlós konyhában csak egy mosdótál, még egy konyhaszék volt, amire a könyveket kirakta. Nem akart már könyvet kölcsönözni hosszas rábeszélésre sem. Azelőtt nagyon sokat olvasott, gyakran írt levelet a könyvtárosnak, hogy mit hozzon el. Most megkérte a könyvtárost, hogy küldjön egy antikváriust, szerette volna a könyveit is eladni. Ekkor mondta el, hogy szociális otthonba

készül, mert nem tudja már ellátni magát, helyzete sokat romlott. Látszott nagyon zavarja a jelenlétem, ezért nem kérdeztem semmit tőle. Második alkalommal már zárt ajtót találtunk, szomszédjától tudtuk meg, hogy melyik szociális otthonba vitték. Nagyon szomorúan vettük tudomásul a tényt, de reméljük ünnepi jókívánásait az idén is elküldi a könyvtárnak. Húsvétra azonban már nem kaptunk tőle üdvözlőlapot.

Következő helyünk egy nagyon idős, nagyothalló asszony volt. Nehéz volt vele kommunikálni, még hallókészülékkel is igen keveset hallott. Egészségi állapota is igen sokat romlott az utóbbi időben, már a szobában is csak segítséggel járt. Érkezésünket szemmel láthatóan örömmel fogadta. Mindig csak egy-két könyvet kölcsönzött, általában a történelmi témájúakat kedvelte. Egyedül élt a lakásban, de a mellette lakó fia és családja viselik gondját. Nehézkés beszélgetésünk ellenére megtudtam, hogy nagyon kis nyugdíjból él. Varrónő volt, de a rossz szeme miatt már évek óta nem varr. Kiskorától olvasott, családjában az édesapja példáját követte. Gyerekei közül az egyik fia és az unokája is szeret olvasni. Büszkén mutatta a dédunokája rajzait és a család fényképeit, akik Budapesten élnek. Minden alkalommal, ha valami ünnep előtt vagy után van a látogatás, egy kis aprósággal lepte meg a könyvtárost. Ekkor is két kis csokoládét dugott a zsebébe.

Utolsó látogatásunk két idős barátnőnél volt. akik férjeik halála után együtt laknak. Magamban felteszem a kérdést, vajon miért igénylik ezt a szolgáltatást, hisz mindketten látszólag jó erőben vannak, de a végén meggyőződtem, hogy ide sem volt hiábavaló eljőnnünk. Miután elbeszélgettem velük megértettem, bár ketten vannak, mégis szükségük van a városból jövő hírekre, s hogy a látogatás napja kizökkenti őket a szürke hétköznapiokból. Minden alkalommal sokat kérdezősködtek a közös ismerősökről, de ugyanolyan szívesen beszéltek saját gondolataikról is. Mindketten nagyon szeretnek olvasni, főleg az izgalmas, cselekményes regényeket és minden új könyvet. A régi könyvek közül nehezen tudunk olyat ajánlani, amit ne olvastak volna már. Mindig háromszor annyi könyvet választanak, mint amennyit általában szoktunk kölcsönözni. Kérdéseimre, hogy mióta olvasnak, az egyik csak legyint, nem is tudja már.

A másik elmesélt egy kedves esetet gyermekkorából. Kislány korában, úgy szeretett olvasni, hogy feltérdelt az asztal melletti székre. Egy alkalommal szülei elmentek otthonról és neki házi munkát kellett volna végeznie ez idő alatt. Ő persze nekifogott olvasni. Ezzel csak akkor lehetett baj, mikor meghallotta a kapu csapódását, mert a szülei hazaértek. A könyvet hamar el akarta rejteni, de a térdei úgy elzsibbadtak, hogy az asztal előtt összerogyott, nem tudott talpra állni. Ott találták meg a belépő szülők. Ezen a histórián mindnyájan jót nevtünk.

Ő is elmondta, hogy nyugdíja tízezer forint. A ház évről évre pusztul, de nincs pénze a tatarozására. Szerencsére még ki tudja egészíteni a nyugdíját egy kis varrással. A következő látogatásunk már nem volt ennyire hangulatos. Az egyikőjük meghalt, a távoli rokonok a könyvtári könyvekből is elvittek. Így ez a néni fizette ki a könyveket. Nem fogadta el azt a javaslatunkat, hogy hosszabbítsa meg a könyveket és próbálja visszakérni. Ragaszkodott hozzá, hogy megtérítse a két kötetet. Amióta egyedül maradt, még többet olvasott. Ez alkalommal is, igaz, ott volt a nyolcadikos unokája, ketten 12 darab könyvet választottak.

A látogatások után úgy gondolom a feltett kérdéseimre meg is kaptam a választ. Mindannyian tudjuk, hogy a nyugdíjas olvasókra nagyobb gondot és időt kell fordítani, hisz nekik a könyvtárbejárás nemcsak egyszerűen a könyv cseréjét jelenti. Legtöbbjüknél ez a nap fénypontja, egyetlen szórakozási lehetőség, és nem utolsó sorban olyan lehetőség, amikor emberekkel találko-

zik, híreket tud meg, ráfigyelnek.

Természetesen ugyanígy vannak ezzel - a mind nagyobb számban lévő - munkanélküliek is. De ezek az emberek be tudnak járni a könyvtárba, valamilyen könnyebb helyzetben vannak, mint a házhoz, gyakran ágyhoz kötött emberek.

A könyvtárosnak, aki házhoz szállítja a könyveket, nemcsak jó emlékezőerőre, hanem magas empátia készséggel rendelkezőnek is kell lennie. Tudnia kell, hogy munkája több, mint egyszerű szolgáltatás. Ezek az idős emberek ragaszkodnak a könyvtáros személyéhez, megbíznak benne, ezért is mondják el örömeiket, bánatukat neki. Nagyon jó viszony alakult ki a könyvtárosunk és az idős emberek között. Van olyan hely, ahova már a kezdeti időktől visszük a könyveket. Ezért tudtam és is könnyen kapcsolatot teremteni velük, mert bíztak a könyvtárosban, és rajta keresztül, bennem is. Látogatásaim alkalmával személyesen meggyőződhettem arról, hogy mennyire örülnek ezek az idős emberek érkezésünknek. Ugyanolyan arányban van szükségük a jó könyvre, mint a személyes kapcsolatra, s ez a kettő szorosan összefügg. Ezért is ragaszkodnak személyes látogatásainkhoz, így érezhetik, nincsenek annyira egyedül. Volt már olyan esetünk is, hogy az olvasó az egyetlen kikölcsonzott könyvet sem tudta már kiolvasni. A könyvtáros kérdéseire, hogy jöjjön-e a következő hónapban is, vagy hagyjon ki egyet, szinte ijedten mondta, hogy természetesen várja a következő hónapban is.

A másik olvasónk is már nagyon keveset olvas, ráadásul a rokonai és szomszédai is ellátják olvasnivalóval, mégis ragaszkodik a házhozszállításhoz. Mindez azt bizonyítja, hogy ezeknek a beteg embereknek mennyire fontos a személyes kapcsolat fenntartása. Meg vagyok győződve arról, ha a könyvek cseréjét postán bonyolítanánk le, az öregek fele sem igényelné a szolgáltatásunkat.

A következő kérdésem az volt, hogy mióta olvasnak ezek az idős emberek. Azt gondoltam, hogy bizonyára legtöbbször csak nyugdíjas korában lett állandó olvasó, hogy szabadidejét így tölti ki. Elbeszélgetve velük, egy kivétellel, mindannyian azt nyilatkozták, hogy már kisgyermek koruk óta olvasnak és egész életükben állandó olvasók voltak.

Hogy kinek a hatására olvasnak, ki olvasott a családból kérdésre általában elmondható, hogy mindegyikük közvetlen közelében olvasott valamelyik családtag. Egy idős néni viszont azt mesélte, hogy szülei kimondottan haragudtak, ha olvasáson kapták, ezért mindig csak lopva tudott könyvhöz jutni. Ez a titkon szerzett öröm kapja el ma is, amikor egy jó könyvet olvas.

Arra a kérdésemre, hogy mennyire sikerült gyermekeiket is rászoktatni az olvasásra, már nem olyan egyértelmű a válasz.

Van olyan, akinek három gyermeke közül csak egyik olvas rendszeresen, de olyan is volt, aki unokáját szoktatta rá az olvasásra.

Ezek a látogatások meggyőztek arról, hogy érdemes csinálni ezt a szép feladatot. Az öregek megnyilvánulásaiból is ezt láttam. Nemhogy a megbeszélte napon nem felejtették el, de még az órát is számon tartotta mindegyikük. Mindenhol megjegyezték - ha megkértünk -, hogy már aggódtak, azt hitték elmarad a látogatás.

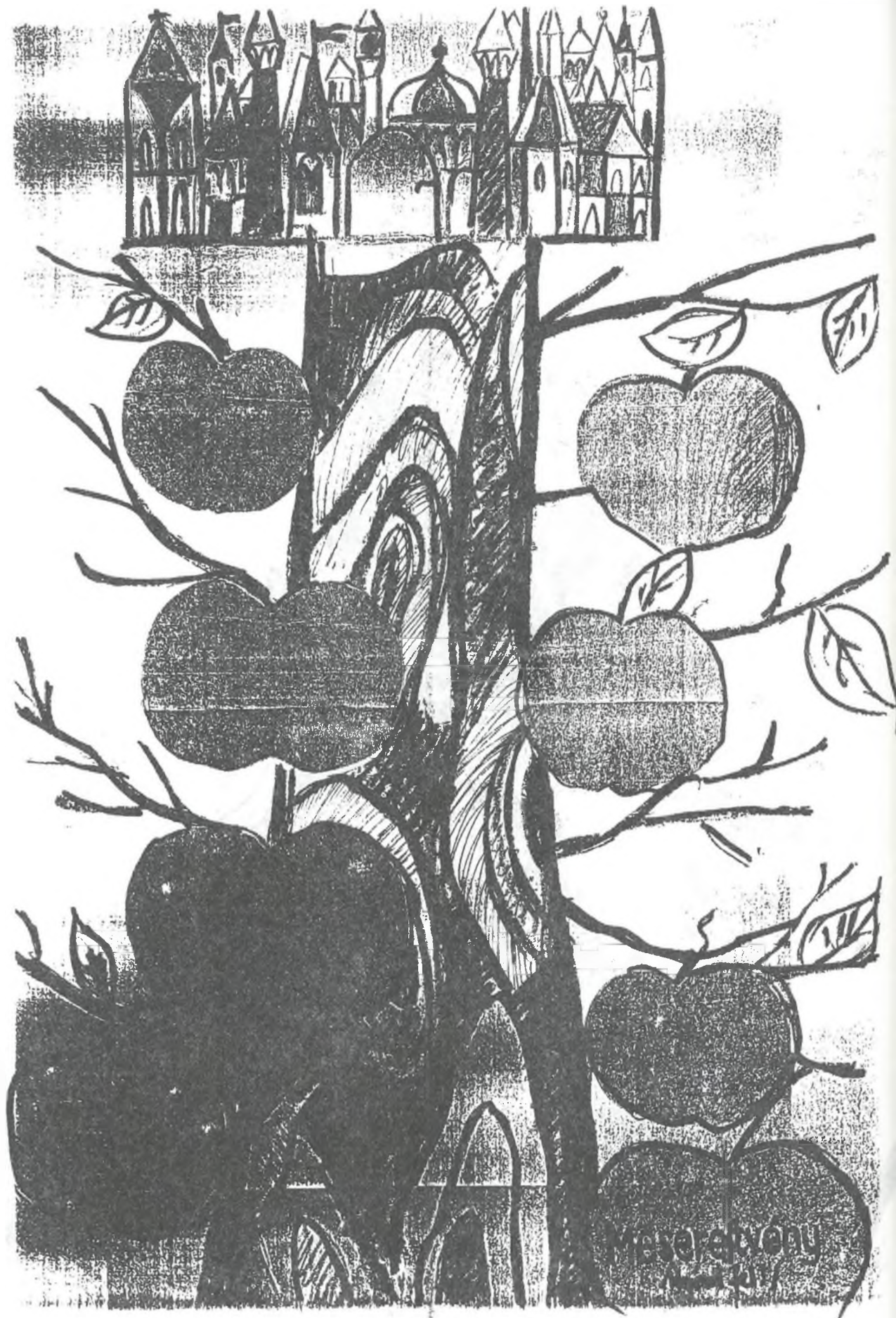
Visszaérkezésünk után én is úgy éreztem, hogy a házhozszállítás napja nekem sem egy szürke hétköznap volt. Ez a munka nem könnyű, de a könyvtárosi feladatok közül az egyik legszebb és legérdekesebb feladat.

Tisztában vagyok azzal, hogy a szakirodalomnak nem adtam sok újat ezzel a dolgozattal, de egy kézzelfogható dolgot elértem. Sikerült újból ráirányítani könyvtárunk figyelmét e szolgáltatás fontosságára. Kezdeményezésemre nemcsak könyvet viszünk már, hanem folyóiratokat is, az igényeknek megfelelően. Ingyen vállaltunk öregségeinknek másolat készítést, valamint jogszabályok,

törvények ismertetését. Hirdetést adtunk fel a helyi újságban erről a szolgáltatásunkról. Azóta többen jelezték, hogy igénybe szeretnék venni. Tudjuk, hogy többet kellene tenni ezekért az idős emberekért, de egyben biztos vagyok: a könyvtárnak ez a szolgáltatása tovább fog működni, hisz senkinek sem érdeke, hogy megszüntessük.

Bartha Judit

LÁTTUK, OLVASTUK

Mesemondó verseny Dunaújvárosban

"A játék.

Az különös.

Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,...

/Kosztolányi Dezső/

A gyerek számára a játék tevékenységi forma: szeret játszani, és szüksége van rá. Játék közben kitárul, élményeiről szívesebben nyilatkozik, szereti megmutatni tudását, miközben belefeledkezve versenyez társaival. A mesemondó verseny, mint játék gyönyörködtet, irodalmi élményt nyújt, a gyerek érzelmeire hat, a felkészülés folyamatában olvasásra ösztönzi a kezdő olvasót. A mesék irányított olvastatásával fejlődik a gyerek írásbeli és szóbeli kifejezőkészsége, mesemondáskor pedig gyakorolja a helyes és szép magyar beszéd használatát.

Ezek az indítékok és egy elnyert közművelődési pályázat ösztönöztek bennünket egy városi mesemondó verseny megrendezésére.

A versenyre 1992. dec. 4-5-én, a gyermekkönyvhéten került sor, melyet alaposan előkészítettünk. A város valamennyi általános iskoláját szeptember végén személyesen felkerestük, a verseny feltételeit írásban és szóban ismertettük, az alsós pedagógusok és a szaktanárok körültekintő, segítő válogatását kértük a gyerekek benevezéséhez. Készítettünk nevezési lapokat, így az előkészítés során jobban tudtuk tartani a kapcsolatot a gyerekekkel.

A verseny előkészítő folyamatában (kb. 3 hónap) a gyerekek olvasását meserejtvény-feladatokkal irányítottuk. A rejtvényhez színes, meseszerű keretet készítettünk (ld. a mellékletet). Mesekeret: Nagyméretű sárga kartonra pasz-tellkrétával rajzolt égig érő fa, tetején mesevárral, kinyitható várkapuval (a megfejtések bedobására szolgált). Az égig érő fa hét narancs színű arany-almája titkokat rejt, felnyitható, hét próbát, kérdést tartalmaz. Aki kiállja a próbákat, bejuthat a mesevárba. A gyerekek élvezettel fejtették meg a főként az emlékezetre irányuló, kitalálós feladatokat. Pl.: Milne meseregényében kinek az ajtaján állt, és mit jelentett a következő felírás: KRM KPGTINI H ZT KRJ KNYSSK? Mi a regény címe? A gyerekek szívesen fejtették meg gondolkodtató kérdéseket is, mint pl.: Lázár Ervin Szegény Dzsoni és Árnika meseregényében Dzsoni kacsájával a rablók fogságába esett. Hogyan szabadul-

NEVEZÉSI LAP

...Mátildy Dóra..... osztályos tanuló benevezek a
Munkásművelődési Központ Gyermekkönyvtára mesemondó versenyé-
re. Ideje: 1992. december, a gyermekkönyvhéten.

A választott mese címe: A lelozandó bűb.....

Könyvekkel, tanácsokkal a gyermekkönyvtárosok segítenek,
délutánonként meselemezeket is hallgathatsz a gyermekkönyv-
tárban.

A versenyek nyertesei értékes jutalomban részesülnek.

...Dózy Veronika ut 43. sz. 1......
(a nevező) l a k c í m e

...Illényi László.....
felkészítő tanár

JUTALOMJEGY

1992. dec. 20-i (vasárnap) Budapest-i kirándulásra
Az MMK Gyermekkönyvtára mesemondóversenyén elért
sikeres szereplésért

Program:

Indulás (autóbuszsal) 1992. dec. 20-án de. fél 9 órakor
a Petőfi Sándor Ált. Iskola elől

de.: 11 órakor: Csajkovszkij: Diótörő (Erkel Színház)
du.: A Nemzetközi Bábkiállítás megtekintése

Hazafelé cukrászdai meghívás.
Hazaérkezés du. fél 6 óra körül a Petőfi Iskola elé.

Csak hidegételt hozz magaddal! Ha nem veszed igény-
be a jutalomjegyet, kérlek időben hozd vissza, hogy
más felhasználhassa!

.....
szülői engedély

tak ki a vasketrecből?

Az előkészítés második fordulójaként síkbábokat készíthettek a gyerekek egy-egy kedvelt meséhez dramatizálás céljából. Kiállítással is próbáltuk a gyerekek figyelmét az előadásra alkalmas mesékre irányítani (állatmesék, humoros népmesék, Illyés Gyula, Benedek Elek gyűjtötte mesék egyszerű, szép nyelvezetére). Felhívtuk a gyerekek figyelmét a könnyen mesélhető, előző eseményekhez kapcsolódó, pergő cselekményű, érdekes témájú, párbeszédes fordulatokban bővelkedő, gazdag szókincsű, nem bonyolult szókapcsolatú mesékre.

A választott mesét fonotékánkban lemezzről is meghallgathatták a gyerekek nagyszerű előadók - Szabó Gyula, Ruttkai Éva, Kóka Rozália - tolmácsolásában. Megfigyeltettük a szép mesélés titkait: kiejtést, hangsúlyt, szünet-tartást. A felkészülés folyamatában vendégül láttuk Kóka Rozália mesemondó előadóművészt. Előadásában 1992. nov. 26-án du. 4 órakor az MMK gyermekkönyvtárában gyönyörködhettek a gyerekek, és egyúttal előadói tanácsokat is kaptak. (Pl.: Hogyan válasszanak egyéniségüknek megfelelő mesét? Hogyan kell szépen mesét mondani?)

A versenyt 3-4. és 5-6. osztályosoknak szerveztük; 57 gyerek mesemondását élvezték. Szülőkkel, pedagógusokkal, mesehallgató gyerekekkel két alkalommal nevettünk, ámultunk és szurkoltunk, jól éreztük magunkat valamennyien.

A választott mesék közül igen népszerűek voltak az emberi tulajdonságokat megjelenítő, humoros állatmesék, pl.: A rest macska, A róka meg a pacsirta, Móra Ferenc: A nagyhatalmú sündisznócska, Zelk Zoltán: Mese a legokosabb nyúlról. Többen választottak előadásra Benedek Elek, a Grimm testvérek mesegyűjtéseiből, jókat mosolyoghattunk Lázár Ervin különleges humorú és szóhasználatú meséin is.

A kétfordulós verseny minden mesemondója egy-egy emléklapot kapott kisebb ajándékkal, a kategóriák első hat helyezettje értékes könyvet, a legjobb három-három mesemondó pedig különleges jutalomban részesült. Budapesten az Erkel Színházban Csajkovszkij Diótörőjét és a Nemzetközi Bábkiállítást láthatta. A díjazott mesemondók felkészítő tanárai ajándékutalványt kaptak a zsűritől.

V á g ó J ó z s e f n é

Móri Könyvtáros Hírmondó

Iparúzés és kereskedelmi tevékenység régen és most címet viseli az 1993. Húsvéti különszám. A haránt alakú A/5-ös méretű füzetben 5 oldalon könnyed csevely a témáról, 5 oldalon egy-egy (összesen öt) mini-hirdetés. A "füzetke" anonim szerzője így zárja mondandóját: "Ez a kis Hírmondó nem kívánta összegezni a tanulságokat, csupán tájékoztatásul szolgál." Hogy miről tájékoztat, s mi a tanulság? Nem lehet megtudni. Egy tudható belőle, legalábbis valószínűsíthető, hogy a Radó Antal Városi Könyvtár - mivel felsorolja az 1992-es szponzorokat - talán a támogatóknak akart köszönetet mondani. Milyen tanulságot vonhatunk le mégis a lapozgatás után? 1. Legyen a kiadványnak kiadója, szerzője vagy szerkesztője. 2. A szöveg legyen érthető, formailag áttekinthető, sokszorosítás után is olvasható. 3. Derüljön ki miért írták. 4. A szponzorok neve legyen betűrendben, s ha mégsem, akkor rájöuessünk, hogy miért nem: pl. ilyen sorrendben jelentkeztek, vagy az adományok nagysága szerint így következnek stb. A hirdetőik szponzorok-e? Ha igen, akkor miért nem szerepelnek a felsorolásban? Ha nem, akkor miért éppen az ő hirdetésük szerepel a füzetkében? 5. Milyen koncepció szerint jelennek meg csak külön számok?

A kérdéseket természetesen közvetlenül is feltehetném. Megtettem már korábban, de úgy látszik eredménytelenül. Nem is szánom ezt az észrevételt a ma szokásos üzengetésnek. A móri kollégáknak és másoknak viszont ismét aláhúznám, hogy hiába a jószándék, az ügybuzgalom, az el- és felhasznált papír, ha a megvalósítás ügyetlen, szakszerűtlen. Becsüljük önmagunkat és szakmánkat annyira, hogy legalább az általunk leírt és kiadott írott szónak tartalma, formája - ha lehet esztétikája (is) legyen. (Hegedüs)

Reklám funkció

Minden nyomtatvány valamilyen formában reklámozni, befolyásolni, figyelmet felhívni, meggyőzni akar. A hatásos tipográfia ezeket a funkciókat *kiemeli*, élővé teszi. A betűfajták keverése, a színes hatások és képek gazdag választéka mind ezt a célt szolgálja. A nyomdatermék nem lehet öncélú, a befogadónál kell elsősorban sikereket elérni és magát elfogadtatnia.

Információs funkció

Számos nyomtatvány információs funkciót tölt be. Az olvasók igénylik, hogy a lehetőségekhez képest gyors és pontos tájékoztatást kapjanak, függetlenül attól, hogy milyen információs anyagról van szó. Milyen fáradságot igényel például egy rosszul szerkesztett üzleti nyomtatványon, prospektuson, katalóguson stb. a helyes címet megtalálni, vagy egy gyártmány-ismertetőből a hirdetett gép, vagy berendezés műszaki adatait megtudni. Elképesztő, hogy a korszerű számítógépes adatfeldolgozás korszakában mennyire elhanyagolják a nyomtatványok informatív funkcióját.

Esztétikai funkció

Az esztétikai funkció alapja az emberek elemi *szépségigénye*. A tipográfiai tervezés legszébb, egyben legnehezebb és legtöbb vitát kavarázó feladata ez a terület. Általános szabályként elfogadott, hogy a tipográfiában a jól áttekinthető, tiszta, élő és friss hatású tervek a legsikeresebbek anélkül, hogy valamilyen stílusirányzathoz tartoznának. A tipográfus feladata, hogy az elvárható *esztétikai igények* figyelembevételével készítse el a tervét, melyet mindig az adott funkció határoz meg.

Részlet a Nyomdatitkok,
avagy a nyomdai meg-
rendelők kézikönyvéből.
(Szerk. Korompay János.)

Bp. Delta, 1987.

A bizonytalanság tovább tart ...

(folytatódik?)

Előző számunkban **Egy könyvtár sorsa** címmel írtunk a székesfehérvári Videoton Oktatási Központ (VOK) könyvtárának bonyodalmakkal teli, bizonytalan sorsáról. Emlékeztetőül az akkori utolsó momentum: "December 9-én, a Videoton Holding elnök-vezérigazgatója Széles Gábor levélben szólította fel a könyvtár vezetőjét a költözésre, ezen terület felszabadítására. A határidőt 1993. január 31-ben jelölte meg."

E levél hatására a könyvtárosok ismét a nyilvánossághoz és a szakmai szervezetekhez fordultak segítségért. E cikk írója, az MKE Fejér Megyei Szervezet elnökeként, Székesfehérvár polgármesteréhez fordult, akinek személyes segítségét, támogatását kérte Fehérvár egyik jelentős könyvtárának megmaradása érdekében. A VOK könyvtára ugyanis korábban szakszervezeti működtetésű intézmény volt, amely az Öreghegy (Szfvár jelentős városrésze) mintegy 30 ezer lakosának könyvtári ellátásában, de az egész város kulturális életében is jelentős szerepet játszott. A december 19-én elküldött levélre január közepén megérkezett a válasz, ami sajnos a kedvező megoldást - főleg anyagi okok miatt - nem segítette. Aztán január 30-án sor került a sajtótájékoztatóra. Hogy kik voltak ott és miről volt szó, részletesen megírta a Könyvtári Levelező/lap 1993/2. számában Tóthné Szemes Erzsébet **Elfogult tudósítás egy sajtótájékoztatóról és egy könyvtár sorsáról** címmel. A Holding részéről nem volt ott egy illetékes sem a tájékoztatón, csupán egy Nyilatkozatot osztogatott valaki, hogy február elsején tárgyalást kezd a könyvtár ügyében az önkormányzat, a Vasas szakszervezet és a Videoton Holding vezérigazgatója. A résztvevők szándéknyilatkozatáról a sajtóból és a televízióból értesültünk. E tudósításból és Beniczky Péterné volt könyvtárvezető júniusban megjelent cikkéből tovább követhetjük az eseményeket. (**Barakkból barakkba.** = Könyv, könyvtár, könyvtáros. 1993. 6. sz.)

Mindenesetre a "Költözik a könyvtár" híradás a mai napig "kacsának" bizonyult, s valószínű a többi ígélet is. Hogy mi lesz? Nem lehet tudni. Ami biztos, hogy a bizonytalanságban felőrlődtek az egzisztenciák és az idegek. A munkatársak közül aki tudott elhelyezkedett más könyvtárban vagy más területen. Csak remélni lehet, hogy új helyükön is rangot adnak a könyvtáros szakmának. A könyvtár vezetője jelenleg munkanélküli. A megmaradt három kolléga, még a régi helyen (ugyanis még nem költözött el a könyvtár) bizonytalanságban tengeti életét és tartja fenn a könyvtár minimális szolgáltatását. Vajon meddig lehet így? Várjuk meg, míg kihalásos alapon, gyarapítás hiányában magától megszűnik?

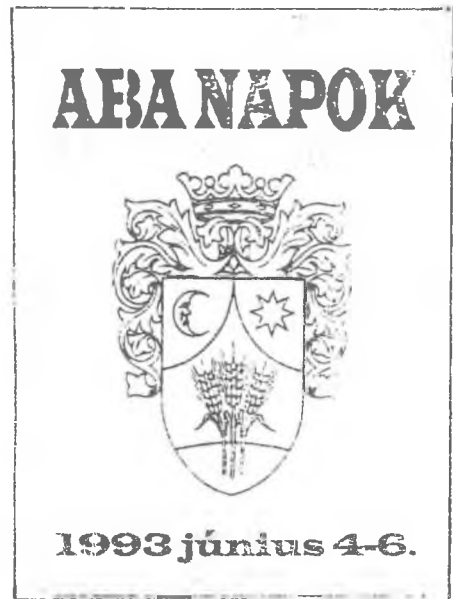
Az olvasót nem érdekli, hogy ki tartja fenn a könyvtárt - szoktuk mondani -, csak működjön. A könyvtárost sem érdekli, hogy ki a "főnök", csak dolgozhasson, betölthesse szép hivatását. Mindenesetre ezzel a bizonytalansággal

veszít az olvasó, a lakóközvet, áttételesen a város. Hitüket vesztették a könyvtárosok, akik végsőikig kitartottak, s azt gondolták, hogy eddigi munkájuk nem volt hiábavaló. Ki méri meg és mikor, hogy így van-e?

H e g e d ű s É v a

Aba Napok '93

Már másodízben kerültek megrendezésre az Aba Napok. Igen sok vendég érkezett a megye, az ország számos pontjáról, valamint Svájcból. Az idén is díszpolgár-avatással kezdődött az ünnepség. Fejes Ádám (1913-1983) tíz éve elhunyt református lelkész-költő kapta a posztumusz elismerést. Felesége vette át a díszpolgári oklevelet. Az Aba Alapítvány és a Református Egyházmegye gondozásában kiadásra került verseskötete: "Csak világítva szabad járni" címmel.

"Tűz és jég országa" címmel kiállítás készült a magyar-izlandi expedícióról, általános iskolások rajzai, óvodás gyermekek ötletes hagyományőrző munkái is bemutatásra kerültek. Este pedig a pátkai színjátszó csoport Bródy Sándor: Tanítónő című művét mutatta be.

Szellempárbaj címmel zajlott beszélgetés hagyományról, ünnepről, közösségről, Hamvas Béla író emlékének tisztelegve. Kemény Katalin - az író özvegye - is díszvendégként részt vett a beszélgetésen. Minden nap gazdag programlehetőségek között választhattak az érdeklődők. A teljesség igénye nélkül néhány: bábszínház, bábkészítés, zenés ébresztő, horgászverseny, majoretta-felvonulás, szellem-színház bemutató, felvonulás, sportmérkőzések, falufórum, különböző együttesek koncertje, a Százszorszép Néptánc Együttes, az abai óvodások műsora, egészsznapos búcsú, utcabál. A könyvtár is egész nap várta a látogatókat, nagyon sok vendég megtekintette.

Mi, abaiak úgy érezzük, hogy mindenki megtalálta a számára legkedvezőbb szórakozást és elkezdődött valami abból, amit célul tűztünk, hogy ünnep legyen az ABA NAPOK - és valóban az volt.

B o r J ó z s e f n é

Ünnepi könyvhét - 1993

Az előző évekhez viszonyítva szerényebben ünnepeltük az idei ünnepi könyvhétet. A könyv "nem ment ki" az utcára ünnepi sátrakba, mivel az utcán van egész évben, de nem ünnepi módon, nem ünnepi tartalommal. Fejér megyében azért mégis volt ünnepelni való. Voltak szép és jó új könyvek, voltak helyi kiadványok.

Éppen egy helyi könyvbemutatóhoz kapcsolódott a székesfehérvári megnyitó ünnepség június 3-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. A könyvtár hasonló kiadásban megjelentette **Pilinszky János** Trapéz és korlát című 1946-ban kiadott első kötetét, ami akkor csak 300 példányban látott napvilágot. A mostani kötethez a szerző legjobb ismerője, Jelenits István irodalomtörténész írt utószót, aki sajnos nem tudott eljönni a bemutatóra. Helyette, a székesfehérvári művészettörténész unokaöccs, Kovács Péter emlékezett Pilinszky 1946-os kötetének megjelenési körülményeire. A művekből pedig Márai Enikő előadóművész kötött csokorba egy estre-valót. A könyv ünnepét ezen az esten Balsay István polgármester köszöntötte a nagyszámú, értő közönség előtt.

Könyvpremier volt a székesfehérvári Városi Könyvtárban is. A Vörösmarty Társaság kiadásában megjelent **Horváth Lajos** Olasz csizma című novelláskötete. Az első könyves szerzővel Bakonyi István beszélgetett - június 10-én - a kötet bemutatása kapcsán. Az esten közreműködött Bobory Zoltán. Új könyvnek számított még a könyvhéten **Bakonyi István** Kérdések a korhoz című tanulmánykötete, amit a tavasszal jelentetett meg a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár a Fejér megyei irodalmi füzetek sorozatban. Ezúttal Szabadbattyánban mutatta be a kötetet Román Károly a szerző jelenlétében.

A könyvhétre jelent meg **Kapocsy György** fotóművész Nemzeti parkjaink című albuma. A szerző június 7-én gyermekolvasókkal találkozott Székesfehérváron a Budai úti, majd a Széchényi utcai könyvtárban, ahol az előadását hangos diaképekkel színesítette. Új kötetrel jelentkezett **Lipp Tamás** író, akinek A Sátán körzője című kötetét Neményi László mutatta be, s közönség előtt beszélgetett a Fehérváron jól ismert szerzővel.

Rangos gyermekrendezvények is voltak a megyeszékhelyen. Közülük kiemelkedik a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban június 3-án Régi magyar mulatságok címmel tartott műsor, amelynek előadói a **Vagantes Együttes** tagjai voltak. Száznál több gyermek élvezte az olvasóteremben, tehát nem a megszokott környezetben, a színvonalas, élménydús bemutatót. **Bella István** költő a Zsolt utcai fiókkönyvtár és a Királykut Könyvtár gyermekolvasóival találkozott június 8-án. Ugyanezen a napon az enyingi városi könyvtárba látogatott **Rónaszegi Miklós** író, akivel a könyvtár gyermekolvasói találkoztak. Még délután fiatalemberekkel is találkozott az író Székesfehérváron, ahol az Alba Regia Laktanya Könyvtárában szerveztek vele író-olvasó találkozót. Emlékkiállítás lett csupán a

a móri Radó Antal Városi Könyvtárba tervezett rendezvény helyett. Ide várták ugyanis **Cseres Tibort** ünnepi könyvheti rendezvényre újonnan megjelent könyve kapcsán (Kentaurok és kentaurnők), de a Kossuth-díjas író hirtelen halála miatt a kinyomtatott meghívó már csak az emlékkiállítás szomorú mementója lehetett.

H e g e d ű s É v a

BAKONYI
ISTVÁN

KÉRDÉSEK
A KORHOZ

Grazi látogatás

A tavalyi kirándulásunkhoz hasonlóan ebben az évben is egy híres könyvtárt tekintettünk meg, a **GRAZI EGYETEMI KÖNYVTÁRT**.

A tapasztalatcsere könyvtárlátogatáson 43 kollégával együtt, az MKE Fejér Megyei Szervezete támogatásával és szervezésével vettünk részt, 1993. június 6-7-én.

A jókedvű könyvtáros csapat vasárnap hajnalban indult Ausztriába Székesfehérvárról. Rövid pihenőt még Magyarországon tartottunk, így felvértezve léptünk át a határt dr. Várszegi András idegenvezető irányításával.

Délelőtt 10 óra körül már Grazban voltunk, az autóbuszunk az Operaház körül parkolt, innen indultunk városnéző sétánkra. A sok látnivaló közül kiemelkedik a Landeszeughaus, vagyis a Tartományi fegyvertár, mely a világ talán legnagyobb fegyvermúzeuma, 28 000 harcos felszerelésére való különféle gyalogos és lovas fegyvert őriznek benne. A fegyvertárnak mind külseje, mind belső felszerelése változatlanul maradt meg a XVII. század közepe óta.

Sétánk célja a Schlossberg bevétele és megtekintése volt, gondoltuk, ami a törököknek vagy Napóleonnak nem sikerült, nekünk, Fejér megyei könyvtárosoknak sikerülni fog. Ettől a nagy hőség sem rettentett el bennünket, így érkezünk a várhegy alá, ahonnan hegyipályán is megközelíthető a 475 m magas Schlossberg, mely magasan a város fölé emelkedik, uralkodik fölötte, szépségével megkoronázza Grazot, mint ahogy egyes útikönyvek is írják.

A várhegy a középkorban a várgrófok székhelye volt, 1543-ban a törökök ellen erősítették meg, s erődítményeit állandóan épségben tartották olyannyira, hogy bár Napóleon seregei a várost magát 1809-ben be tudták venni, a várhegyet - akárcsak egykor a törökök is - hiába ostromolták. A bosszús Napóleon az 1809-i bécsi békében a grazi vár erődítményeit leromboltatni rendelte. Ma csak néhány oldalfala, bástyamaradványa látható. Az egész várhegy gyönyörű sétahely.

Ide "libegtünk" fel szó szerint, bár egyesek a legközelebbi alkalommal inkább gyalog teszik meg a felfelé vezető utat. Leroskadtunk a legelső vendéglő teraszára a várhegy tetején, innen gyönyörködtünk a kilátásban, a stájer főváros szépségében, miközben ízlelgettük a stájer sör, a puntigamer ízét.

Lefelé sétálva megcsodálhattuk a városi parkot, melyet 1869-ben angolpark-szerűen létesítettek a szélső erődítménysor helyén.

Tovább ismerkedtünk a belváros nevezetességeivel, palotáival, még arra is maradt erőnk, hogy megtekintsük az ún. Lépcsőtemplomot.

A rövid étkezési pihenő után az Eggenberg-kastélyt tekintettük meg kívülről s tettünk egy rövid sétát parkjában. A kastélyt körülölelő park nagyon alkalmas a pihenésre, kikapcsolódásra, kettő kollégánknak ez is sikerült, úgy

kellett őket a parkban megkeresni.

A fárasztó nap után alig vártuk, hogy a szálláshelyre érkezzünk. Szokás szerint csak a lányoknak kellett a szobabeosztást megszervezni. Tusolás után, akinek kedve volt, sétálhatott az esti Grazban.

Másnap reggeli után hajtottunk az Egyetemi Könyvtárhoz, ahol két grazi magyar könyvtáros fogadott bennünket. Az Egyetemi Könyvtár főigazgatója - HR Dr. Sigríd Reinitzer asszony - köszöntötte a csoportot, majd a két magyar kolléga mutatta be a könyvtár régi és új szárnyait, a könyvtár működését, részlegeit, raktárait, ismertette történetét és terveit.

A rövid tájékoztatót, melyet nem minden kolléga kapott meg, itt ismertetem.

Történeti adatok:

- 1573. A Jezsuita Kollégium és könyvtárának alapítása
- 1773. A Jezsuita Kollégium megszüntetése
- 1781. A cs.k. Egyetemi Könyvtár alapítása, a Jezsuita Kollégium könyvállományának átvétele. A következő években állománygyarapodás a II. József által megszüntetett mintegy 40 stájer kolostor anyagából
- 1807. Köteleespéldányok beszolgáltatása a Stájerországban nyomtatott könyvekből
- 1877. A numerus currens szerinti raktározási rendszer kezdete
- 1880. Az állomány meghaladja a 100 000 kötetet
- 1918. A tárgyszókatalógus kezdete
- 1925. A Porosz Instrukciók bevezetése a betürendes katalógus készítésénél
- 1975. Az egyetemi szervezeti törvény (UOG) hatálybalépése. A decentralizált létesítmények könyvtárait a Központi Könyvtár kezeli
- 1978. Az Information Retrieval bevezetése
- 1979. Az elektronikus adatfeldolgozásra való átállás kezdete /Tankönyvgyűjtemény/
- 1983. A raktári kölcsönzés automatizálása
- 1986. A BIBOS könyvtári rendszer tesztje /katalogizálás/
- 1987. Elektronikus adatfeldolgozó-hálózat GRIBSINFO
- 1988. Restauráló műhely létesítése; a CD-ROM bevezetése

Mint a másik ismertetőnk is írja, a Grazi Egyetemi Könyvtár nyilvános könyvtár. A használat és a kölcsönzés ingyenes. A könyvállomány meghaladja a 2,2 millió kötetet. Ezenfelül 9000 folyóiratot és sorozatot tartanak nyilván folyamatosan. A szabadpolcos állomány 250 000 kötet. A könyvtárnak 50 000 beiratkozott tagja van.

Nagyon sok új információ ért bennünket, nem hiszem, hogy nekem itt kellene szólnom a számítógépek használatáról, szerepéről, fontosságáról, stb... nem is tudnék, de egy-két dolgot kiemelnék.

A tankönyvkölcsönzés ideje 60 nap, egyéb kölcsönzés 30 nap. Személyenként 25 könyvet lehet kölcsönözni, van mód arra is, hogy többet is kölcsönözzenek. A kikölcsönzött könyveket a nap minden szakában a könyvtár főbejárata előtt elhelyezett narancsszínű ládába lehet betenni, visszahozni.

Ha a kikölcsönzött könyvet időben nem viszik vissza, akkor az illető egy írásbeli figyelmeztetést kap. Komoly pénzt kell fizetni büntetésként. Kivételezés lehetősége kizárva, a számítógép folyamatosan végzi a felszólítást.

Az olvasók a legnagyobb mértékig használhatják a számítógépeket, fénymásolókat és a könyvtár egyéb műszaki berendezéseit, önállóan dolgozhatnak sokszor a könyvtáros segítsége nélkül is. A számítógépes rendszerek, programok segítségével a könyvtár betekinthez a hazai és nemzetközi könyvtári programokba, az információt úgymond rögtön tudja adni az olvasónak.

Mint falusi könyvtárosnak, nekem nagy élményt jelentett ennek a könyvtárnak a megtekintése, még akkor is, ha jelen pillanatban még esélyünk sincs arra, hogy ezt a technikát akár városokban is bevezessék, de reményünk megvan arra, hogy utódaink már így fognak dolgozni.

Megtekintettük a könyvtár ősnymtatványait. Kedves figyelmességként a hungarica-gyűjteményükből kiállításon mutatták be azt a 12. századi Antiphonáriumot, amelynek székesfehérvári eredete bizonyított, s a Codex Albensis elnevezést kapta. Az 1963-as hasonmás kiadását is melléhelyezték.

A könyvtár megtekintése után az Opera melletti parkban fogyasztottuk el maradék szendvicseinket, majd egy KGM szupermarketbe mentünk. Egyes kollégák vásároltak kerti zuhanyfelszerelést is, gondolom a látottak után jól esne egy kis "hideg zuhany", de ez azt hiszem akkor érte a kollégákat, mikor másnap bementek dolgozni saját könyvtárukba.

Hazafelé még gyönyörködtünk a tájban, majd rövid pihenőre megálltunk Fürstenfeldnél. Rábufüzesnél léptük át a határt, majd útunk ismét a Dabrókai Betyár Csárdába vezetett, idegenvezetőnk bizonyára úgy gondolta, hogy a látottakat jobb ha elfeledjük...

E rövid pihenő és feltöltődés után a csapat megpróbált elénekelni népdalokat, mődalokat, s ha ez sem ment, akkor operettrészleteket vagy egyéb közkedvelt nótákat. Volt olyan is, aki már nem is énekelt, de vezényelt a többieknek, a gyengébbek kedvéért a szöveget előre mondva. Jókedvvel érkezünk meg Székesfehérvárra, s azzal a tudattal utaztunk haza, hogy jövőre esetleg Genfben utazhat a csapat, a Kelet-Európa Könyvtárat megtekinteni, hátha ott mást is láthatunk...

M o s o n y i G y ö r g y

A Grazi Egyetemi Könyvtárban.
A 38. oldalon az űsnyomtatványok megtekintése. Fent az olvasóterem.
Lent a látogatáson résztvevő könyvtárosok, háttérben a könyvtárral.

KÖNYVJELZŐ

1993. január - június

26-os Építőipari Részvénytársaság (Dunaújváros) ... kollektív szerződés és módosításának egységes szerkezetbe foglalása / 26-os Építőipari Részvénytársaság. - 1991-1993. évi. - Dunaújváros : [26-os Építőipari Rt.], 1992. - [71] p., ism. ; 21 cm

Érvényes: 1992. szept. 15-től

1990. évi népszámlálás / Központi Statisztikai Hivatal ; [kész. a Központi Statisztikai Hivatal Iakossági adatgyűjtések főosztályán]. - Bp. : Staticum, 1991- . - 29 cm
ISSN 0133-5480
Dunaújváros adatai. - 1992. - 66 p.

1990. évi népszámlálás / Központi Statisztikai Hivatal ; [kész. a Központi Statisztikai Hivatal Iakossági adatgyűjtések főosztályán]. - Bp. : Staticum, 1991- . - 29 cm
ISSN 0133-5480

9.) Fejér megye adatai. - 1992. - 454 p.

Bakonyi István

Kérdések a korhoz : Irodalmi tanulmányok / Bakonyi István ; [kiad. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár]. - Székesfehérvár : Vörösmarty M. Kvt., 1993. - 134 p. ; 21 cm. - (Fejér megyei irodalmi füzetek, ISSN 0236-7459)

ISBN 963 7591 12 5

Bakos József

Nagy Károly, 1796-1868 reformkori természettudós élete és munkás-

sága / kész. Bakos József ; konzulens Szabó Péter ... - Szakdolgozat ; [Ötvös Lóránd Tudománygyetem (Budapest), [1992]]. - 1992. - II, 128 fol. ; 31 cm + mell. (2 p.)
Gépirat. - Bibliogr.: fol. 102-128. - Tanárképző Főiskolai Karon államvizsgára készített szakdolgozat

Borbély Béla

Székesfehérvár / [kép...]. Borbély Béla ; [szöveg ... Dávid Erzsébet]. - [Bp.]: MágusStúdió, 1993. - 15, 1641 p. : ill., színes ; 27 cm
Fotóalbum. - Magyar, angol és német nyelven
ISBN 963 04 2674 9

Családellátó és háztartás-gazdaságtani ismeretek / [fel. kiad. a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a Mecénás Btl. - 3. jav. kiad. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Ped. Int. : Mecénás Btl, 1992 [!1993]- . - 21 cm

1. füz., A család pénzgazdálkodása és élelmezése / írta Oláh Jánosné, Liptákné Alabert Zsuzsanna. - 1992 [!1993]. - 41 p. : ill.

Családellátó és háztartás-gazdaságtani ismeretek / [fel. kiad. a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a Mecénás Btl. - 3. jav. kiad. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Ped. Int. : Mecénás Btl, 1992 [!1993]- . - 21 cm

2. füz., Öltözködéskultúra ; Alkalmazott anyag- és áruismeretek / írta, ... szerk. Oláh Jánosné. - 1992 [!1993]. - 88 p. : ill.

Családellátó és háztartás-gazdaságtani ismeretek / [fel. kiad. a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a Mecénás BT]. - 3. jav. kiad. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Ped. Int. : Mecénás BT, 1992 [!1993]. - 21 cm

3. füz., Lakáskultúra / írta és szerk. Oláh Jánosné. - 1992 [!1993]. - 35 p. : ill.

Családellátó és háztartás-gazdaságtani ismeretek / [fel. kiad. a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a Mecénás BT]. - 3. jav. kiad. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Ped. Int. : Mecénás BT, 1992 [!1993]. - 21 cm

4. füz., Vendégvárás, családi ünnepek. - 1992 [!1993]. - 25 p. : ill.

Írta és szerk. Szótáné Kiss Éva

Dózsa Lakásfenntartó Szövetkezet (Dunaújváros)

A Dunaújvárosi "Dózsa" Lakásfenntartó Szövetkezet alapszabálya. - Dunaújváros : [Dózsa Lakásfenntartó Szöv.], 1992. - 29 p. ; 14 cm

Dózsa Lakásfenntartó Szövetkezet (Dunaújváros)

Szervezeti és működési szabályzat / "Dózsa" Lakásfenntartó Szövetkezet. - Dunaújváros : [Dózsa Lakásfenntartó Szöv.], 1993. - 48 p. ; 14 cm

Érvényes: 1993. jan. 1-től

Dunaferr Dunai Vasmű (Dunaújváros). Dunaferr Acélművek

Újítási szabályzat / Dunaferr Acélművek Kft. - [Dunaújváros] : [Dunaferr Acélművek Kft.], 1992. - 15 p. ; 29 cm

Hatályba lép: 1992. júl. 1.

Dunaferr Dunai Vasmű (Dunaújváros). Dunaferr - Voest Alpine Hideghengermű

Munkavédelmi szabályzat / Dunaferr - Voest Alpine Hideghengermű Kft. - [Dunaújváros] : [Dunaferr - Voest Alpine Hideghengermű], [1993]. - 96 p. ; 21 cm

Dunamenti Wünsch-Tánc Tábor (19.) (Adony)

XIX. Dunamenti Wünsch-Tánc Tábor : Adony, 1993 : Duna-part, július 17-25. / [... az Adonyi Hagyományőrző Táncegyüttes és az Általános Művelődési Központ ... rend ...]. - [S.l.] : [s.n.l], [1993] (Dunaújváros : Média Mix). - [28] p. : ill. ; 21 cm

Egyes részek német nyelven is

Dunapack (Budapest). Dunaújvárosi Finompapírgyár

A Dunaújvárosi Finompapírgyár Kft. kollektív szerződése. - [Dunaújváros] : [Dunaújvárosi Finompapírgyár], [1993]. - 43 p. ; 21 cm

Címváltozat: Kollektív szerződés. - Hatályba lép: 1993. márc. 1.

Enying. [Enying. 1992, S.n.l 24x66 cm.

Fejér m. - Városterkép. - Színes. - Utcák, terek, városrészek névvel. - Fontosabb középületek alaprajzban, névírással. - Városcímer.

Ercsi Cukorgyár

Ercsi Cukorgyár Rt. ... kollektív szerződése. - 1993-1997. évi. - [Ercsi] : [Ercsi Cukorgyár], [1993]. - [54] p. ; 20 cm

Érvényes: 1993. máj. 1-től

Erdős Ferenc

Bicskétől Székesfehérvárig vasúton / [a történeti részeket összeáll. Erdős Ferenc] ; [a turisztikai részt az információkat összeáll. Alpek Zoltán Imrel ; Kiad. a Magyar Államvasutak Budapesti Üzletigazgatósága]. - Bp. : MÁV Bp-i Üzletig., 1993. - 56 p. : ill. ; 20 cm

Farkas Gábor

A Független Kisgazdapárt Fejér megyében : [1910-1949] / [szerzők Farkas Gábor ..., Dani Lukács ...] ; [kiad. a Független Kisgazda-, Földmunkás-, Polgári Párt [!] Fejér megyei elnöksége]. - Székesfehérvár : Független Kisgazdapárt Fejér M. Elnöksége, 1992. - 140 p., [15] t. : ill. ; 24 cm

Bibliogr.: 125 p.
ISBN 963 00 1591 9

Farkas Gábor

A megye, a város és a község igazgatása Magyarországon, 1945-1950 / Farkas Gábor. - Bp. : Akad. K., 1992. - 218 p. ; 25 cm. - (A Magyar Országos Levéltár kiadványai. 3. Hatóság- és hivatal-történet, ISSN 0133-6703 ; 10.)

Bibliogr.: p. 267-269.
ISBN 963 05 5876 9

Fejér megye. [Készítettel] Kartográfiai Vállalat. M. 1:150 000. 3. kiad. [Székesfehérvár] 1992, Székesfehérvári Közúti Igazgatóság. 67x97 cm. - 16 mtérk.

/Úthálózati térkép./

Úttérkép. - Színes. - Települések vázlatos alaprajzban, nagyság szerint névvel. - Utak minőség szerint számaikkal. - Jelmagyarázat. - Fokhálózat nélkül. - Keret nélkül. - Melléktérkép: 1. Székesfehérvár. - 2. Mór. - 3. Velence és Kápolnásnyék. - 4. Sárbogárd. - 5. Enying. - 6. Cece. - 7. Dunaújváros. - 8. Bicske. - 9. Székesfehérvári csomópont I. - 10. Székesfehérvári csomópont II. - 11. Székesfehérvári csomópont III. - 12. Martonvásári csomópont. - 13. Kápolnásnyéki csomópont. - 14. Szabadbattyáni csomópont. - 15. Polgárdi csomópont. - 16. Bicskei csomópont.

Fejes Ádám

Csak világítva szabad járni / Fejes Ádám ; [kiad. a Vértessaljai Református Egyházmegye és az Aba Alapítvány]. - Cece : Vértessaljai

Református Esperesi Hiv., cop. 1993. - 250 p. : ill. ; 21 cm
Versek
ISBN 963 00 1684 2

Fitz Jenő

Ein Spaziergang durch die alte Székesfehérvár : Stuhlweissenburg / Jenő Fitz. - 2. verb. Aufl. - Székesfehérvár : [Szt. István Kir. Múz.], 1992. - 36 p. : ill. ; 20 cm. - (Szent István Király Múzeum közleményei. B. sor., ISSN 0491-9629 ; 37.) (Fejér Megyei Múzeum-egyesület kiadványai, ISSN 0237-5346 ; 3.)

A sorozat német címe: Publikationen des König Sankt Stephan Museums ; Veröffentlichungen des Musealvereines im Komitat Fejér

Fitz Jenő

Séta a régi Székesfehérvárt / Fitz Jenő. - 4. jav. kiad. - Székesfehérvár : [Szt. István Kir. Múz.], 1993. - 34 p. : ill. ; 20 cm. - (Szent István Király Múzeum közleményei. B. sor., ISSN 0491-9629 ; 4.) (Fejér Megyei Múzeum-egyesület kiadványai, ISSN 0237-5346 ; 4.)

ISBN 963 7390 28 6

Forisek Lászlóné

A móri németek népviselete / Forisek Lászlóné. - [Dunaföldvári] : [Árpád Ny.], [1992]. - [30] p., [16] t. : ill. ; 20 cm. (Móri ezerszó füzetek ; 1.)

Párh. cím: Die Volkstracht der Moorer Detschen / Rita Forisek
ISBN 963 02 9081 2

Gerlényi László

A székesfehérvári Szent György Kórház története / Gerlényi László ; [kiad. Fejér Megyei Szent György Kórház]. - Székesfehérvár : Fejér M. Szt. György Kórház, [1992]. - 281, [33] p. : ill. ; 24 cm
ISBN 963 02 9226 2

Hetényi Varga Károly

Papi sorsok a horogkereszt és a

vörös csillag árnyékában / Hetényi Varga Károly. - Abaliget : Lám-pás, 1992- . - 24 cm

1., Az esztergomi, győri, pécsi, székesfehérvári, szombathelyi, váci, veszprémi, munkácsi (g. k.), eperjesi (g. k.), hajdudorogi (g. k.) egyházmegyék üldözött papjai. - 1992. - 589 p. : ill.

Bibliogr. a jegyzetekben
ISBN 963 7593 08 X

Hit, remény, szeretet : Verses-gyűjteményemből édesanyáknak, gyermekeknek, mindenkinek / Bokor Katalin. - 2. bőv. kiad. - [Pusztaszabolcs] : [Bokor K.], 1993. - 144 p. ; 16 cm

ISBN 963 450 181 8

Hollósy-Kuthy László

Élményeim a második világháború alatt, 1939-1945 / Hollósy-Kuthy László. - Székesfehérvár : [Fejér M. Lvt.1, 1992. - 160 p. : ill. ; 20 cm. - (Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 14.)

Horváth Lajos

Olasz csizma : Novellák / Horváth Lajos ; [... kiad. a Vörösmarty Társaság]. - Székesfehérvár : Vörösmarty Társ., 1993. - 198 p. ; 20 cm

ISBN 963 04 3154 8

Isten szolgája, Kaszap István : Kilenced. - [Szeged] : Szt. Gellért Egyházi K., 1993. - 31 p. : ill. ; 15 cm

Borítócím: Kaszap István Titkárság

ISBN 963 7487 44 3

Kaballa, mely másként Hold-Kultsának neveztetik : A' lotteriát jádztók kedvéért készített-el B. A. / [közread. a Szerencsejáték Rt.1. - Repc - Székesfehérvár : Lapu BT, 1992. - 32 P. : ill. ; 24 cm

Az eredeti megjelent Pestenn's Posonybann Patzkó Ferentz' betűivel, 1792.

ISBN 963 04 2233 6

Kálnay Adél

Fénykép anyám kezében : Elbeszélések / Kálnay Adél ; [közread. a Pantaleon Kulturális Egyesület]. - Dunaújváros : Pantaleon Kulturális Egyes., 1992. - 104 p. : ill., 20 cm. - (VIM-kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 15.)

ISBN 963 04 1821 5

Kisari Sándorné

Csór község család- és ragadványnevei a XIX-XX. században / Kisari Sándorné. - Bp. : ELTE, 1992. - 87 p. ; 20 cm. - (Magyar névtani dolgozatok, ISSN 0133-6169 ; 105.)

Kovács Albert

Csillagok költészete / Kovács Albert. - [Kápolnásnyék] : [Szerző], 1992. - 196 p. ; 21 cm

Kovács Albert

Ég-föld, Isten-ember viszonya : A tudományos kereszténység útjelzői / Kovács Albert. - Kápolnásnyék : [Magánkiad.], 1992. - 212 p. ; 20 cm

ISBN 963 450 015 0

Kovács Péter

A tegnap szobrai : Fejezetek a magyar szobrászat közelmúltjából / Kovács Péter. - Szombathely : Életünk Kv., cop. 1992. - 160 p., [21] t. : ill. ; 24 cm

ISBN 963 7918 22 1

Kölyök Shakespeare-ek : Diákantológia / [a székesfehérvári József Attila Kollégium kiadványa] ; [szerk. Vince István ...]. - Székesfehérvár : József Kollégium, 1993. - 50 p. : ill. ; 21 cm

"Közlekedési hétpróba" gyermekverseiből : Általános iskolai gyermekkönyv / [... összeáll. a Fejér megyei Balesetmegelőzési Bizottság]. - [Székesfehérvár] : [közlekedésrendészet], 1993. - 121 p. : ill. ; 20 cm

Borítócím: Óvatosság nem gyávaság : "Közlekedési hétpróba" gyermekverseiből

Közúti elsősegély / [szerk. Kovács Pálné, Dorogi József] ; [kiad. Fejér Megyei Vöröskereszt]. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Vöröskereszt], [1993]. - 16 p. : ill. ; 15 cm

Magyar-német, német-magyar vadász-műszótár és magyarázata / írta egy öreg vadász. - Repr. - Székesfehérvár : Lapu BT, 1993. - 118 p. ; 17 cm
Eredeti kiad.: Bp. : Eggenberger, 1875.
ISBN 963 04 2917 9

Magyarországi egyházi levéltárak térképei / [sorozatszerk. Müller Veronika] ; [kiad. az Új Magyar Központi Levéltár]. - Bp. : ÚMKL, 1989. - 21 cm

ISBN 963 01 9863 0
10., Az Esztergomi Érseki Tartomány térképeinek katalógusa, 7. : A Veszprémi, Székesfehérvári, Szombathelyi Egyházmegye térképei / összeáll. Dóka Klára ; [... mtársai Kiss Mária et al.]. - 1991. - 224 p. :
ISBN 963 04 1647 6

Majdnem blues : Deák Botond, Müllner András, Neményi Zsolt, Pálincás István versei, versprózái / [... kiad. a székesfehérvári Városi Könyvtár]. - Székesfehérvár : [Vár.Kvt.], 1993. - 34 p. ; 21 cm
ISBN 963 04 3065 7

Mi, "kelet-franciák" : Magyar művészet, 1981-89 : [Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1993. március 6 - május 2.] = We, "Eastern-Frenchs" : Hungarian art, 1981-89 : [Székesfehérvár, Csók István Gallery, 6th March - 2nd May, 1993] / [a kiállítást rend... Kovács Péter, Kovalovszky Márta, Ladányi József] ; [tanulmány ... Kovalovszky Márta] ; [adattár ... Ladányi József, Néray Katalin] ; [bibliogr. ... Ladányi József et al.]. - Székesfehérvár : [Szt. István Kir. Múz.], 1993. - 54 p.

: ill. ; 24 cm. - (A Szent István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 1216-1697 ; 217.). (A huszadik század magyar művészete = Hungarian art of the twentieth century, ISSN 0238-8383 ; 14.)

Bibliogr.: p. 23-33.
ISBN 963 7390 26 X

Modern Művészetért Alapítvány (Dunaújváros)

Modern Művészetért Alapítvány, Dunaújváros. - Dunaújváros : Modern Művészetért Alapítvány, 1993. - [81 p. : ill. ; 30 cm

Mór környéki szaknévsor / kiad. a B & B Fix Bt. - 2. kiad. - Mór : B & B Fix Kft., [1992]. - 30 p. : ill. ; 20 cm

Félévenként. - Indulás: 1992. első félév. - Megjelenés: 1992.

Orbán Zoltán

Az alkotómunka első évtizede : A székesfehérvári Vörösmarty Színház önálló bemutatói, 1983-1993 / Orbán Zoltán, Kabáczy Szilárd. - [Székesfehérvár] : [Vörösmarty Színház], [1993]. - 160 p. : ill. ; 21 cm

Címvált.: A székesfehérvári Vörösmarty Színház önálló bemutatói, 1983-1993. - Közread. a Vörösmarty Színház

Pásztor Bertalan

Szövegalkotás ; Feladatlapok a szöveg tanításához / Pásztor Bertalan. - Dunaújváros : Dunatáj, 1993. - 55 p. ; 22 cm

Pesovár Ferenc

A sukorói Néprajzi Ház = Sukoró, Haus der Volkskunde / Pesovár Ferenc. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Múz. Ig.] [1993]. - leporelló (16 p.) : ill. ; 17x17 cm

Közread. a Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága

Pilinszky János

Trapéz és korlát : Versek / Pilinszky János ; [... közr. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár] ; [az utószót írta Jelenits István]. - Hasonmás kiad. - Székesfehérvár : Vörös-

marty M. Kvt., 1993. - 46 p. :
Ezüstkor, 1946.

ISBN 963 7591 13 3

Sajnovics János

Idea astronomiae : A csillagászat alapvető ismertetése / Sajnovics János ; [ford. id. Nagy Rezső] ; [... jegyzetek ... Nagy Rezső, ... Hudoba György ...] ; [megjelent Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló gondozásában]. - Székesfehérvár : Szabadművelődés Háza, 1993. - 55, [30] p. ; 21 cm

Mell. a Budán, 1778-ban, özv. Landerer Katalin betűvel nyomtatott kiad. részleteinek hasonmásával

Székesfehérvár bemutatkozik / [kiad. Polgármesteri Hivatall] ; [szerk. Fábrián Ferenc]. - 2. átd. kiad. - Székesfehérvár : Polgármesteri Hiv., 1992. - 115 p. : ill. ; 24 cm

Magyar, német és angol nyelven

Trupka Zoltán

A székesfehérvári amatőr csillagászat története : Krónika a 30 cm-es távcső első 25 évéről / írta és szerk. Trupka Zoltán ; [megjelent ... a Megyei Művelődési Központ és a Szabadművelődés Háza közös kiadványaként]. - Székesfehérvár : [M. Művel. Közp.] : [Szabadművelődés Háza], 1992. - [36] p. : ill. ; 20 cm

Vadász Géza

Janus Pannonius epigrammái : műelemzések és magyarázatok / Vadász Géza. - [Budapest] : Argumentum, 1993. - 257 p., [8] t. : ill. ; 21 cm

ISBN 963 7719 24 5

Vajda János Gimnázium és Postafor-
galmi Szakközépiskola (Bicske)

40 éves a Vajda János Gimnázium,
20 éves a Postaforalmi Szakközép-
iskola : Bicske, 1992-93 : Évkönyv
/ [szerk. Kürthy Viktor ...] ; [köz-
read. a Vajda János Gimnázium és
Postaforalmi Szakközépiskola]. -
Bicske : Vajda Gimn. és Postaforal-
mi Szakközépisk., [1992]. - 74 p. :
ill. ; 24 cm

Versek óvodásoknak / [közread. a]
Fejér Megyei Pedagógiai Szolgá-
tató Intézet ; [összeáll. a Székes-
fehérvári Anyanyelvi Munkaközösség
Kovács Lászlóné ...vez.] ; [a gyűj-
tőmunkát végezték Fekete Zoltánné
et al.]. - Székesfehérvár : Fejér
M. Ped. Szolg. Int., 1993. - 69 p.
; 29 cm

Vörösmarty Mihály Ipari Szakközép-
iskola és Szakmunkásképző Intézet
(Székesfehérvár)

Mi legyek? Hol tanuljak? 1993 :
Pályaválasztási útmutató iskolánk-
ról / Vörösmarty Mihály Ipari Szak-
középiskola és Szakmunkásképző In-
tézet ... - Székesfehérvár : Vörös-
marty Ipari Szakközépisk. és Szak-
munkásképző Int., [1992]. - 17 p. ;
21 cm

Wolstein, Johann Gottlieb

A' lovaknak csitkó koroktól fogva,
vén korokig való tartások módja ... /
[Vohlstein ...]. - Repr. - Székes-
fehérvár : Lapu BT, 1992. - [23] p. ;
16 cm

Borítócím: A lovak tartása. - A szer-
ző teljes neve: Wolstein, Johann Gott-
lieb. - Eredeti kiadása: Kolosvárott,
1781.

ISBN 963 04 2417 7

H a r m a t J ó z s e f

TÁJÉKOZÓDÁS

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban
1993. januártól júliusig

1. A Dinnyési-Fertő tájvédelmi körzet. /Biológiai versenyhez./
19 tétel.
Összeállította: Duhaj Erika
2. Keresztény óvodák. /Szakdolgozathoz./
34 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla
3. A reklám nyelvi, szemiotikai és társadalmi vonatkozásai. /OKTV
Magyar nyelv pályatételéhez./
31 tétel.
Összeállította: Horváth Rózsa
4. A legrégebb magyar szerelmes levelek stilisztikai elemzése. /OKTV
Magyar nyelv pályatételéhez./
34 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla
5. Az embereszmény keresése és megvalósításának lehetőségei három
20. századi magyar regényben. /OKTV Magyar irodalom pályatételéhez./
32 tétel.
Összeállította: Kovács Piroska
6. Az eposz szerepe a magyar irodalom fejlődésében. /OKTV Magyar
irodalom pályatételéhez./
28 tétel.
Összeállította: Duhaj Erika
7. Pályakép egy mai magyar költőről. (Szócs Géza, Oravecz Imre, Utassy
József, Farkas Árpád.) /OKTV Magyar irodalom pályatételéhez./
91 tétel.
Összeállította: Duhaj Erika
8. A szonett mint versforma és mint költői kifejezőmód századunk magyar
költészetében. /OKTV Magyar irodalom pályatételéhez./
30 tétel
Összeállította: Kneifel András
9. Magyarország közlekedésföldrajzi helyzete. /OKTV Földrajz pályatételhez./
25 tétel.
Összeállította: Csaba Orsolya

10. A természeti erőforrások szerepe Észak-Európában. /OKTV Földrajz pályatételhez./
26 tétel.
Összeállította: Horváth Rózsa
11. Foglalkoztatási szerkezetváltozás és a munkanélküliség alakulása Fejér megyében. /OKTV Földrajz pályatételhez./
72 tétel.
Összeállította: Magony Imre
12. Pázmány Péter a nemzetnevelő /kiadott írásainak elemzése alapján/. /OKTV Történelem pályatételhez./
24 tétel.
Összeállította: dr. Kisteleki Győzőné
13. Az 1956-os forradalom története Székesfehérváron. /előzményei, utóélete/. /OKTV Történelem pályatételhez./
16 tétel.
Összeállította: Magony Imre
14. A Velencei-tó idegenforgalma. /Szakdolgozathoz./
10 tétel.
Összeállította: Kovács Piroska

M a g o n y I m r e

Csukly Alajos, amikor még köztünk volt...

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

Húsz éve nincs közöttünk...

Csukly Alajosra emlékezünk

Mi, akik még "vagyunk" és emlékszünk rá, kötelességünknek érezzük, hogy fölidézzük alakját azok előtt a fiatal kollégák előtt, akiknek nem volt szerencsájük ismerni őt, mert férfikora delén - 49 évesen - eltávozott közülünk. Őrt hagyott maga után, amelyet azóta sem sikerült betölteni. Ő könyvtárosnak született, a mostaniakat "képezik"...

Egész életét a népművelés szolgálatában töltötte: 1948-tól a Szabadművelődési Felügyelőségen, 1950-től a Moziüzemi Vállalatnál, 1954-től, csaknem a kezdetektől a megyei könyvtárban dolgozott. Először tájékoztató könyvtárosi, majd módszertanos munkakörben. Mindkettőben utánozhatatlan volt. Ez elsősorban nyitott, közvetlen, emberszerető személyiségeből, mérhetetlen tudás-szomjából és a tudás továbbadásának lelki kényszeréből eredt. Nem szellemi exhibicionizmus sarkallta erre, hanem a tudás megosztásának öröme. A szó szoros értelmében szétszórta magát. Noha neve szerepel a katalógusban a C 84-es Cutter-számon bibliográfiák szerzőjeként, még sincs mögötte számottevő "hagyaték".

De: emlészik rá az a 157 (volt) vasváris gimnazista, akiket az 1962-es tanévtől az 5+1-es oktatási rend keretében 1971-ig könyvtártanra tanított.

Közülük nem egy vidéki könyvtáros lett. Emlékeznek rá azok a gyakornokok, akik miatta választották a könyvtárosi hivatást (köztük Baloghné Marika, a Veszprém megyei könyvtár igazgatóhelyettese). Emlékeznek rá azok a mai kolléganők - régi törzsgárda tagok - akik az ő biztatására jöttek a megyei könyvtárba és szereztek képesítést (Hegedűs Éva, Horváth Rózsa). Emlékeznek rá azok a hajdani kollégák is, akik már régen más pályákon vagy más könyvtárakban próbáltak szerencsét, akikkel együtt járta a vidéket, ahogy mondani szokta "mezei könyvtárosként" (Román Károly, Neményi László).

Emlékeznek rá a régi vidéki kollégák, az író-olvasó találkozók fáradhatatlan szervezőjére, a TIT előadóira, az irodalmi színpad vezetőre, a segítőkész módszertanosra, a könyvtári híradó akkori szerkesztőjére és cikkírójára, aki számos szakmai tudást serkentő cikke mellett feledhetetlen humorát is megcsillogtatta a lap "Görbe tükör" rovatában.

Ha néha kipattan egy-egy "isteni szikra" fejünkből, elgondolkodva így kommentáljuk: tudjátok mit mondana erre a Lojzi? "Álljon meg a menet, ember a menyasszony...!"

/S a "menet" megáll és gondolkodik. Össze kellene gyűjteni a hagyatékát. Megérdemelne talán egy külön kiadványt is. Volt egy ember, egy kolléga,

köztünk élt, azt hisszük ismertük, de akiról még mindig nem tudunk elfogulatlanul írni. Bárkit kértem rá, csak mesél és mesél. Sztorik hangzanak el, adalékok az emberről és a könyvtárról, előkerülnek versek, viccek, töredékek, de csak a fejünkben kezd összeállni a kép. Orsit biztatva úgy látom, hogy nem tud objektív lenni. Pedig ő nem ismer lehetetlent. Aztán csak elém tett egy írást mondván, hogy írt ő már egyszer a Lojziról a Fejér Megyei Népművelők Fórumába. Akkor is megkérték rá, s akkor se ment jobban. Az élmény viszont frissebb volt, s felidézhetjük azok számára, akik talán még nem is éltek akkor. Tehát volt egy kollégánk, úgy hívták, hogy Csukly Alajos. (H.É. A szerk./

Tisztelt Szerkesztőség! *

Pár héttel ezelőtt azt a megbízatást kaptam Önöktől, hogy írjak lapjuk portrérovatába Csukly Alajosról, a megyei könyvtár főmunkatársáról és könyvtári szakfelügyelőjéről.

A megbízatásnak igyekeztem eleget tenni. Késlekedésemnek tehát nem tétlenség az oka. Három kéziratot téptem szét, mire beláttam, hogy én Csukly Alajosról írni nem tudok.

Amikor a megbízatást elvállaltam, azt hittem, könnyű dolgom lesz, mivel tíz éve közvetlen munkatársak vagyunk. Aztán rájöttem - hogy az ő kifejezésével éljek -, éppen "itt van az eb elhantolva". Hogy tárgyilagosan tudjam megítélni, mindenképpen távolról, s kívülálló szemével kellene néznie. Írhatok róla így, amikor tíz éve naponta találkozunk, s - noha kissé fellengzősen hangzik - elmondhatom, hogy "nyitott könyv" előttem az élete?

Míg az egyik oldalon az elfogultság gyanújába esem, a másik oldalon képtelen vagyok szelektálni a rendelkezésemre álló "anyagot".

Mert mit írhatnék le két flekken? Csak szubjektív epizódokat! Azt, hogy amikor először láttam egy rétestészta-nyúlósságú megyei irodalmi összejövetelen, karikatúristának néztem, mert lopva a térdén remek karikatúrákat rajzolt.

Vagy: második találkozásunkat, amikor közös kollégánknak kifejtette, hogy véleménye szerint egy színész vészett el benne. Lenni alakítására célzott, az Egerek és emberek-ből. Ez még színész "korszakában" volt.

Egy más alkalommal éppen kollégánk kezdődő tüdőgyulladását diagnosztizálta meglepő szakértelemmel. Ekkor tudtam meg, hogy három évet Szegeden és Pécsen az orvosin is "lehúzott", s felcserként vett részt a második világháborúban.

Egy újságíró mint volt kollégáról mesélt róla. Ekkor kiderült, hogy újságíró is volt.

A témához tartozik, hogy a nálam idősebb fehérvári kézilabdás lányok mint a leghumánusabb játékezőre emlékeznek rá.

Akik figyelték a "Tiszán innen, Dunán túl" rádióvetélkedőt, az ő fojtott rekedtes hangját hallhatták a leggyakrabban. Ekkor derült ki, hogy páratlan helyismerettel rendelkezik.

Vagy azt írjam le, hogy ha a telefon cseng, már csak neki nyújtjuk a kagylót?

* Fejér Megyei Népművelők Fóruma. 1972. 1-2. sz. p. 104-107.

- "Kitől való ez az idézet...?"

- "Hol született? ... Mikor született? ... Ki volt? ..."

Ha a hozzáintézett kérdésekről naplót vezetne, tájékoztató "szolgáltatása" vetekednék az intézmény tájékoztató-szolgálatáéval.

Ha vetélkedőn kell a megye színeit képviselni, őt hívják. Ha vetélkedőre kell kérdéssorozatot összeállítani, őt kéri fel. Ha irodalmi estet kell a megyében szervezni, többnyire ő szervezi. Műsorokat állít össze és zsűrizik.

Tulajdonképpen elhallgatni kéne, hogy munkaidő alatt egymásnak adják nálunk a kilincset az irodalmi színpadosok. Ha egyik vagy másik szavaló szerepel valamelyik országos versenyen, hozzá jönnek beszámolni sikertől ittasultan, vagy lesújtva, ha valami nem sikerült.

Áruljam el gyengéit, hogy mindenkit meghallgat, mindenkinek ad tanácsot, s nem emlékszem rá, hogy tíz év alatt egyszer is elküldött volna valakit? Hogy hagyja magát kihasználni? Hogy gyerekes módon tud örülni mindennek? Legyek szószegő, és írjam meg, hogy titkon az íróasztalának ír? Hiszen valamikor, az 50-es években jól "startolt", aztán - ki tudja, miért - visszahúzódott. Ma már "csak" helyismereti tanulmányai forognak inkább közkezen, meg bibliográfiák.

Megírhatom-e, hogy dédelgetett álma kiteljesíteni a Fejér megyei Szemlében megjelent Velinszky-tanulmányát, amiről még baráti körben sem szívesen beszél? Anekdotázgat inkább, amivel sikeresen álcázza a mélyben érlelődő gondolatokat. Lehet, hogy sohse kerülnek ezek a művek napvilágra? Lehet. Lehet, hogy holnap? Lehet. Vagy szinte észrevétlen, mint a Borchert- és a Brecht-fordításai? Lehet. A tréfélkozás mögött, ahogy a kíváncsi kérdéseket megkerüli, tiltakozás rejlik a dolgaiba való beavatkozás ellen. Úgy tesz, mintha nem venné komolyan önmagát. Jó szem és többéves megfigyelés kell hozzá, hogy észrevegyük, nagyon is komolyan veszi.

Lekötelezem magam egy kinyilatkoztatással, hogy olyan embernek tartom, aki az egyéniségének és képességének legmegfelelőbb poszton dolgozik. Ahogy mondani szokta: "beleszülettem, mint a tápéi kisbíró az uniformisba..." Meséljem el a tőle hallott anekdotát a fukar tápéiak szűkre szabott kisbíró uniformisáról, amelyhez mindig a legkisebb termetű embert kellett kisbírónak választaniuk? Így szokott arra célozni, hogy már nagyanyja, apja, anyja "okitással" foglalkoztak.

Írjam meg, hogy kölyökfejjel, apa nélkül csöppent Móra és Tömörkény világába, a szegedi tanyavilágba? Ugyan kit érdekel egy meglett férfi gyermekkorra? Pedig amit onnan hozott, egy életre meghatározta egyéniségét. Elmélyíti benne a népi élet ismeretét és szeretetét.

Írjam meg a komiszkodást, hogy egyszer a rajtakapás szándékával megkérdeztem tőle, miután áttanulmányoztam a Magyar Mezőgazdaság erről szóló cikkét:

- Meg tudnád mondani, hogyan védekezünk a tövises iglice és a mezei iringó ellen?

Vártam, hogy elneveti magát vagy a fenébe küld.

Másodpercnyi gondolkodás után szakavatott magyarázatba kezdett, szokás szerint előrenyújtva bal kezének középső ujját:

- Kérlek szépen. A tövises iglice, vagy közismert nevén gilice tüske a pillangósvirágúak közé tartozik. Élő cserje, szúrós tövisekkel, rendszerint

legelőn gyakori. A mezei iringó nevét biztosan hallottad így, hogy "ördög-szekér". Tudod, amit ősszel hömbölyget a szél. Kétéves, szúróslevelű gyom. Ugyanott fordul elő. Az állat egyiket sem legeli, de ha igen, az a tején meg-
érződik. Úgy tudom, dikonirttal irtják.

Mire felocsúdtam, már a lexikont emelte le a polcról.

- A tövises iglice latinul *ononis spinosa*, a mezei iringó *eryngium campe-*
re... csak hogy tudd.
- Hogyan lehet ennyi mindenhez érteni? - kérdeztem egyszer kezdő könyvtáros-
ként, a "zöldfülűek" sóvárgásával.
- Kérlek szépen - mondta a beavatottak összekacsintó stílusában -, a könyvtá-
rosság itt kezdődik...

Azt hiszem, sikerült érzékeltetnem, miért nem tudok én elfogulatlanul írni róla. Kérem, adják másnak a megbízatást!

Tisztelettel:

C s a b a O r s o l y a

Csukly Alajos a könyvtáros

a tréfamester

ÉNEK A DON HŐSEIÉRT
1993. január 11-én
tartott rendezvény
képei a Vörösmarty
Mihály Megyei Könyvtárban

1992. december 17. - 1993. június 15.

MEZŐFALVÁRA látogatott 1992 decemberében Marék Veronika. A rendkívül kedves és közvetlen írónőt számos gyermek vette körül nagy-nagy szeretettel.

EGY HETES könyvkiállítással összekötött könyvárusítást szervezett a mezőfalvi nagyközségi könyvtár a művelődési házban decemberben. A könyvtár fölös példányú könyveit megvásárolhatták az érdeklődők. Közel 30 ezer Ft értékű könyv talált gazdára.

KARÁCSONYI műsorra hívta olvasóit december 21-re a Magyar Honvédség Helyőrségi Klub könyvtára Székesfehérváron a Malom utcai helyiségébe. A műsorban közreműködött Farkasné Dóry Magdolna és fia Gergely. Az ő szereplésük - amatőr előadók - immár hagyománnyá vált több székesfehérvári könyvtárban.

SZŰNIDEI videoprogramot hirdetett Ercsiben a nagyközségi könyvtár a gyermekeknek december 21-től december 30-ig. Összesen hat film megtekintésére nyílt így lehetőség a délután 2 órakor kezdődő vetítésen.

AZ ÁMK JÖVŐJÉRŐL döntött december 21-én a martonvásári önkormányzat képviselő testülete. A döntés értelmében az Általános Művelődési Központ jelenlegi formájában 1993.

július 31-ig működhet. Az öt egységből álló ÁMK helyett augusztus 1-től öt önálló intézményt hoz létre: a/ nevelési intézményt: óvodát, b/ alapfokú nevelési- oktatási intézményt: általános iskolát, c/ alapfokú művészetoktatási intézményt: művészeti alapiskolát, d/ közművelődési és iskolai könyvtárat, e/ közösségi művelődési intézményt. Mivel öt új intézmény jön létre Martonvásáron, valamennyi vezetői állást meghirdetnek, a pályázat benyújtásának határideje: 1993. március 20.

ÖSSZEVONTA a könyvtár és a művelődési ház irányítását a mezőfalvi önkormányzat január 1-től, s december 31-ig Szabó Istvánnét, a könyvtár vezetőjét bízta meg az összevont intézmény irányításával. Áprilisban az önkormányzat pályázatot írt ki az állásra, s a júniusi testületi ülésen úgy döntött, hogy a megbízott vezető pályázatát elfogadják, így őt nevezték ki 5 évre igazgatónak.

A VÖRÖSMARTY MIHÁLY MEGYEI KÖNYVTÁR a DOKK könyvelési program megvásárlásával 1993-ban megkezdte a könyvelésének számítógépre vitelét.

ÉNEK A DON HÓSEIÉRT. A Püski Kiadónál 1992-ben megjelent versek és emlékezések kötet székesfehérvári bemutatóját a Vörösmarty Mihály Me-

gyei Könyvtár szervezte meg január 11-re. A kötetet Bakonyi István mutatta be. Vendégek voltak a szerzők közül Bella István költő és Sobor Antal író, valamint a könyv szerkesztője, a doni emlékezések fő szervezője Bobory Zoltán. Közreműködtek Balogh Cecília, Cserta Gábor és Horváth Zsuzsa - a LÁTÓKÖR tagjai.

NAGY BENEDEKNÉ a móri városi könyvtár igazgatóhelyettese közalkalmazotti jogviszonyának 25. évében január 15-én megkapta a II. Radó Díjat, s megkapta a Wekerle Sándor ezüst-emlékérmét is.

A VÖRÖSMARTY MIHÁLY Megyei Könyvtár januárban CD ROM leolvashatót vásárolt, ezzel használhatóvá vált a PRESSDOK - 1989. jan. 1-től 1992. jún. 30-ig - CD lemezen lévő adatbázisa. Két szünetmentes áramforrást is vásárolt az intézmény a több munkahelyen megkezdett számítógépesített biztonságos munkavégzés érdekében.

WEKERLE SÁNDOR ALAPÍTVÁNY jött létre Mórton január 16-án a város helyismereti, helytörténeti emlékeinek, hagyományainak múzeumi szintű gyűjtésére. Az egyik alapító a Radó Antal Városi Könyvtár. A Radó-díj közérdekű kötelezettség vállalás kamataiból 15 ezer Ft-ot utaltak át az alapítványnak - helyismereti pályázat(ok) meghirdetésére, díjazására.

HISTÓRIA KLUB. Január 25-én Egy hadsereg emlékezete. A 2. magyar hadsereg a Donnál címmel tartottak előadást Szakály Sándor és Szabó Péter történészek, a Hadtörténeti Intézet munkatársai a VOK Könyvtárában.

PETŐFI-KONFERENCIA társrendezője volt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. Január 29-én a könyvtár

olvasótermében öt előadás hangzott el: Horváth Júlia Petőfi és Székesfehérvár; Bécsy Tamás Tigris és hiéna (elemzés); Wenczel Imre Minek nevezzelek? (verselemzés); Fekete Sándor Petőfi jogi küzdelme választási veresége után; Fodor András Szervánszky Endre Petőfi kompozíciói.

A VÖRÖSMARTY MIHÁLY Megyei Könyvtár éves munkaértekezletét tartotta febr. 1-jén. Az igazgató beszámolt az elmúlt év munkájáról, a gazdaságvezető az intézmény gazdálkodásáról. Az igazgató ismertette az 1993. év fő feladatait.

TÖBB, MINT HÁROMSZÁZ kötet jól használható könyvet - jórészt olvasható szép- illetve gyermek és ifjúsági irodalmi művet - ajándékozott a székesfehérvári Városi Könyvtárnak Lánzos Sándorné, Székesfehérvár, Toronysor 4. sz. alatti lakos, a Széchenyi utcai fiókkönyvtár olvasója.

HISTÓRIA KLUB. Február 10-én még a VOK Könyvtára adott otthont a hagyományos előadássorozatnak. Ez alkalommal Rainer M. János, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos munkatársa tartott előadást A Jelcin-dosszié titkai címmel. A klub következő előadásainak már a Szabadművelődés Háza a gazdája.

RAKTÁROZÁSI gondjait egyelőre megoldotta a móri Radó Antal Városi Könyvtár. Ugyanis a külső raktárként bérelt OTP épület alagsora az önkormányzat tulajdonába került, s a raktár bérleti díját pedig az önkormányzat elengedte a könyvtárnak. Az így megtakarított összeget az állománygyarapításra fordíthatják.

Petőfi-konferencia

a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban 1993. január 29-én.
Fent: a rendezvényen közreműködő Kodály Zoltán 12 évfolyamos Ének-Zenei Művészeti Iskola kamarakórusa Lovrek Károly vezetésével.
Lent: a Székesfehérvári Városi Televízió riportot készít a konferencia egyik előadójával, Fodor András Kossuth-díjas költővel.

ÁGRÓL SZAKADT MADÁR (ballada a csángó sorsról) címmel február 18-án Kilyén Ilkának a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház művésznőjének előadóestjét láthatta és hallhatta a martonvásári közönség a községi könyvtárban. Műsorán népi muzsika, archaikus imák, fohászok füzére a keserű múltat idézték. A nagyszerű előadóesten 80 fő vett részt.

A KÖNYVTÁRI és Információs Kamara a tagintézményei számára konzultációs napot tartott február 19-én az Országos Széchényi Könyvtárban a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végrehajtásával kapcsolatosan felmerült problémákról. Megyénkből valamennyi tagintézmény képviseltette magát a rendezvényen. A konzultáción ugyan sok probléma felmerült, azonban - a sokféle értelmezés miatt - az intézményeknek önmaguknak kell dönteniök a megoldásokban.

VIDEOKAMERÁT is kölcsönöz a mezőfalvi nagyközségi könyvtár. A kölcsönzésből és a felvett anyag másolási díjából videofilmeket vásárolnak.

SZÁMÍTÓGÉPES adatnyilvántartást vezetnek ez év tavaszától a székesfehérvári Városi Könyvtár gazdasági munkájáról, a TÁKISZ-tól beszerzett szoftver alkalmazásával. Az intézmény az első félévben egy másik operációs rendszer, a Microsoft Windows 3.1 magyar nyelvű változával is gazdagodott.

TOVÁBBKÉPZÉS.

MÁRCIUS 1-jén tartották a főfoglalkozású könyvtárosok idei első továbbképzését a megyei könyvtárban. A munkahelyi kollektív szerződések összeállításáról és a Közalkalmazotti Tanács választásáról Vadász János főtítkárral és dr. Falusi Andrea a KKDSZ jogi szakértője tartott

előadást. Majd rövid tájékoztató hangzott el a könyvtárak múlt évi munkájáról Escher Ilona és Fülöp Lászlóné előadásában. A könyvtárak pályázati lehetőségeiről pedig Ugrits Margit tájékoztatta a résztvevőket.

RÉGI VÁGYA teljesült az idén a pusztaszabolcsiaknak. Felújították a volt pártház épületét, amiben a nagyközségi könyvtárnak és egy nagy előadóteremnek biztosítottak helyet. A könyvtár költözése már a télen megkezdődött, s a tágas, világos, központi helyen lévő könyvtár március 2-án újra megnyitotta kapuit, immár az új helyen. Az épület felújítására, átalakítására 3,5 millió forintot fordított az önkormányzat, s külön 240 ezer forintot adott a könyvtár új felszereléseinek megvásárlásához, amiből részben polcokat vettek. Az összesen 134 m² alapterületű könyvtárat a régi és az új olvasóörömmel vették birtokukba. Az épületben lévő telefont a könyvtárnak átadták, így az egyszemélyes, de főfoglalkozású könyvtárossal működő intézmény információt adó és közvetítő szerepe nagyban növekedett.

SZAKMAI LÁTOGATÁSRA utazott Kőszegre március 1-jén a móri Radó Antal Városi Könyvtár kollektívája. A városi könyvtár bemutatása után megnézték a helyismereti gyűjteményt, a gyűjtés módját és az állomány feldolgozását. Egy kőszegi tanár könyvtári nyilvántartó rendszert segítő szoftverjét is megnézték, amit később megvásároltak.

KONRÁD GYÖRGY volt a móriak vendége március 2-án. A könyvtár szervezésében, de a házasságkötő teremben tartott találkozáson közel száz embernek nyújtott felejthetetlen pillanatokat a politikus-író higgadt, életbölcsestéget árasztó beszédével. A kérdező Hell István költő, publicista, a sokoldalú embert, írókat ismerő kérdései még közelebb hozták

Konrád Györgyöt az olvasókhöz. Kedves momentum volt a találkónak, hogy ajándékkal kedveskedtek a vendégnek, közelgő 60. születésnapja alkalmával.

A LAKITELEK ALAPÍTVÁNY - március közepén értékelt - helytörténeti pályázatán 4. helyezést ért el Úvegesné dr. Hornyák Mária, az MTA Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézete könyvtárosa, aki a martonvásári uradalom történetéről írt. (A szerző a díj mellé kiadási támogatást is nyert.) Ugyancsak 4. helyezett lett a székesfehérvári Dunai Rita, aki a ciszter gimnázium könyvtáráról írt dolgozatot. Mindkettőjüknek gratulálunk!

FEJÉR MEGYE KÖZGYŰLÉSE Oktatási, Közművelődési és Sport Bizottsága március 4-i ülésén tárgyalta a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár 1992. évi munkájáról készített beszámolót és az 1993. évi munkatervet. A bizottság elfogadta az intézmény vezetőjének előterjesztését. A szakmai feladatok megoldásához szükséges anyagi fedezet biztosítását támogató javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

BŐVÜLTEK a gárdonyi Városi Könyvtár szolgáltatásai márciusban. Vásároltak egy üzenetrögzítő telefaxot és egy CD lemezzátszót. Ezen eszközök beszerzését Zámbo Csaba helyi vállalkozó 75 ezer forinttal segítette. A CD lemezzátszóhoz 50 db komolyzenei lemezt is tudtak vásárolni, szintén egy helyi polgár - Pájer László - segítségével.

KONZULTÁCIÓT szervezett a megyei könyvtár községi, nagyközségi könyvtárvezetők számára, akik az új rendelkezések következtében határozott idejű megbízást kaptak, s pályázniuk kell munkakörük újabb elnyerésére. A március 18-i megbeszélésen néhány városi könyvtár vezetője is részt vett. A pályázathoz

elvi és gyakorlati tanácsokkal szolgált Ugrits Margit a csákvári nagyközségi könyvtár vezetője és Escher Ilona a megyei könyvtár igazgatója. Őket az MKE Fejér Megyei Szervezet kérte fel a tanácsadásra.

EMLEKEZETES nagy sikerű előadóestet tartott március 19-én Kilyén Ilka színművész, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház tagja Székesfehérvárott, a Városi Könyvtár Budai úti fiókkönyvtárában. "Ágrólszakadt madár - Ballada a csángó sorsról" című nagy hatású műsorát lélegzet-visszafojtva hallgatta és szűnni nem akaró tapssal köszönte meg a mintegy hatvan főnyi közönség.

AZ ORSZÁGOS IDEGENNYELVI KÖNYVTÁR megbízásából Lovas Henrik március 24-én tájékozódott a Megyei Könyvtár német nemzetiségi könyvállományának gyarapításáról, valamint a móri Radó Antal Városi Könyvtárnak a német nemzetiségi lakosság körében végzett munkájáról. Az anyagiak hiánya, a könyvárak emelkedése egyre nehezebbé teszi a német nemzetiségi lakosság megfelelő ellátását.

BAKONYI ISTVÁN Kérdések a korhoz című tanulmánykötetének bemutatójára március 24-én került sor a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében. A kötetet az intézmény jelentette meg a Fejér megyei irodalmi füzetek sorozatban. A sokoldalú szerzővel az ugyancsak sokoldalú Román Károly beszélgetett értő, érdeklődő közönség előtt. A napokban megjelent kötetből sokan dedikáltatták maguknak Bakonyi Istvánnal.

KÁNYÁDI SÁNDOR Kossuth-díjas író volt a martonvásáriak vendége március 27-én. Az író-olvasó találkón gyerekek is részt vettek, akikkel verset tanított, szavalt az író. A jó hangulatú beszélgetést dedikálás zárta.

FEJÉR MEGYE KÖZGYŰLÉSE Oktatási és Sport Bizottsága ápr. 1-jei ülésén tárgyalta az 1993. évi kulturális céltámogatásokra benyújtott pályázatokat. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár a polgármestereknek szóló havi tájékoztatóhoz, két könyv megjelentetéséhez és a könyvtár közelgő 100 éves évfordulója megünneplésére nyújtott be pályázatot 435.000 Ft-ra. A bizottság szűkös anyagi lehetőségeire tekintettel 30 000 Ft támogatást biztosított az önkormányzati- és szociálpolitikai információhoz, 30 000 Ft Pilinszky János Trapéz és korlát című kötete reprintjének megjelentetéséhez és 190 000 Ft-ot Kégli Ferenc 100 éves könyvtár Székesfehérváron című könyvtártörténeti tanulmányának megjelentetéséhez.

TOVÁBBKÉPZÉS. Április 5-én a könyvtárgazdaságtan kérdéseivel (finanszírozás, szolgáltatások, árak stb.) foglalkoztak Alföldiné Dán Gabriella, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa előadása nyomán a megye főfoglalkozású könyvtárosai. Ezt követte Komlói József előadása a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár információs szolgáltatásairól - számítógépes bemutatóval. Végül Ugri Margit - immár hagyományos - "pályázatfigyelője" zárta a továbbképzést.

MÓR TÖRTÉNETÉRŐL, műemlékeiről, híres embereiről tartott előadást április 5-én Mórban a művelődési házban Kleinné dr. Horváth Magda könyvtárigazgató mintegy kétszáz érdeklődőnek. Az előadásra abból az alkalomból került sor, hogy április 5-8-ig Mór város volt a XI. Országos Ifjúsági Filatelisták Vetélkedő döntőjének színhelye. A hallgatóság a vetélkedőn résztvevőkből tevődött össze.

NEGY FIATAL KÖLTŐ - Deák Botond, Müllner András, Neményi Zsolt és Pálinkás István - felolvasóestjét

rendezte meg április 8-án, a költészet napja alkalmából a székesfehérvári Városi Könyvtár. Az est újszerű, rendező volt abban az értelemben, hogy az intézmény falai között elsőként hangzottak el az experimentális magyar költészet néhány újabb vonulatát képviselő alkotásai. Hasonló meglepetéssel fogadta a közönség, hogy a jelenlévők átvehették a könyvtár költészet napi ajándékát, a Majdnem Blues című antológia-füzetet, melyet a fiatal költő vendégek elhangzott verseiből, versprózáiból adott ki ez alkalomra a Városi Könyvtár. Az estről betegség miatt távol maradt Pálinkás István versei is elhangzottak a közreműködő Bobory Zoltán előadásában.

SOBOR ANTTALLAL szerveztek író-olvasó találkozót április 8-án a gárdonyi városi könyvtárban a helyi nyugdíjas klub tagjai. Az író elköszerte Román Károly, aki a beszélgetést vezette. A hallgatóság a művek közül elsősorban a Perelj, Uram! keletkezési körülményei után érdeklődött.

KÖLTÉSZET NAPI rendezvényt tartott a dunaujvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár április 9-én. Vendégek voltak: Dinnyés József, Döbrentei Kornél és Kosztopulosz András költők; közreműködtek: Oláh László, Pálinkás István, és a Vasas Táncegyüttes szólistái.

VIDÁM IRODALMI műsorral szerepelt Kisteleki Zoltán Mezőfalván. Az áprilisi előadáson mintegy 280 alótagozatos gyermek hallgatta örömmel és lelkesedéssel a műsort.

VERS- ÉS MESEMONDÓ versenyt hirdett Ercsiben a nagyközségi könyvtár a költészet napja tiszteletére. Soha nem tapasztalt érdeklődést tanúsítottak a diákok, melyet csak a pedagógusok segítségével és közreműködésével tudtak fogadni és lebonyolítani. Az osztályonkénti elő-

döntő után 70 fő vett részt a döntőn. Minden résztvevő ajándékot kapott: a könyvtárosok által készített könyvjelzón túl a kiemelkedő teljesítményt nyújtók a polgármester és az iskola igazgatója által adományozott könyvjutalomban is részesültek.

ÁPRILIS 13-ÁN, életének 63. évében váratlanul elhunyt Juhász Gyula az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója, számos társadalmi szervezet jeles személyisége.

HEIL ISTVÁN Székesfehérváron élő költő, szerkesztő volt április 15-én a költészetnap vendég Mórton. A kislétszámú érdeklődés ellenére az Élve fogó csapda című kötet bemutatása mintaszerű volt, s 10 példány a helyszínen el is kelt belőle.

A SÁRBOGÁRDI NAPOK alkalmával a Madarász József Városi Könyvtár vendége volt dr. Fülöp Gyula régész, a megyei múzeum igazgatója. Múzeum, régészet, történelem című - április 24-én tartott - előadásában kitért a székesfehérvári középkori bazilika feltárási munkálatainak ismertetésére is.

A GONDOLKODÓ KLUB április 26-i estjén a Magyar Rádió két munkatársát látta vendégül a székesfehérvári Városi Könyvtár, Budai úti fiókkönyvtárában: Bölcs István rovatvezetőt és Györffy Miklós szerkesztőt, akik a rendszerváltozás utáni kortárs irodalom kérdéseiről folytattak élénk eszmecserét a hallgatósággal.

SZÉKESFEHÉRVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS Önkormányzatának Kulturális Bizottsága április 26-i ülésén döntött a helyi közművelődési tevékenység támogatására benyújtott pályázatokról. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár két könyv kiadásához és a számítógépesítés bővítéséhez nyújtott be pályázatot 470 000 Ft-ra. A bizottság 50 000 Ft összegű

céltámogatást hagyott jóvá Pilinszky János Trapéz és korlát című kötete reprintjének megjelentetéséhez.

JORDÁN TAMÁS Jászai Mari-díjas, Erdemes Művész SZERETINÉNEK ... című József Attila estjét április 27-én rendezte meg a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. Közreműködött Sebő Ferenc Állami-díjas zeneszerző, előadóművész. A hallgatóság többsége úgy érezte, hogy méltóbb tolmácsolója József Attilának, mint Jordán Tamás, s méltóbb emlékezés a költészetre, mint József Attilával - alig lehetett volna. A zene és ének Sebő Ferenc előadásában ugyancsak méltó volt az esthez. Az est sokaknak lett maradandó élménye.

CRYLLUS DÁNIEL zeneszerző Pál apostol leveleiből szerkesztett zenés irodalmi műsorát hallhatták a martonvásáriak április 27-én a községi könyvtárban.

WEÖRES SÁNDOR emlékülést tartott a Vörösmarty Társaság és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Fejér Megyei Tagozata - más szervekkel közösen - a székesfehérvári városházán április 30-án. Négy előadás hangzott el: Horváth Júlia Weöres Sándor és Fehérvár; Bécsy Tamás A Kétfejű fenevadról; Bata Imre Weöres Sándor "Ószikéi"; Kabdebó Lóránt Weöres Sándor lírájáról.

OLCSÓ KÖNYVEK vásárát rendezték meg áprilisban a móri városi könyvtár dolgozói. A könyvek mellett az előző évi tovább nem őrzött folyóiratokat is áruba bocsátották. A bevétel mintegy 7 000 Ft volt, amit újabb vásárlásra fordítanak.

A MONITOR Kandó Főiskolai Elektronikai Tervező és Termelő Szolgáltató Kiszövetkezet ápr. 5-8-ig csak könyvtári dolgozóknak tartott IBM PC alapfokú számítógépezői tanfolyamán a Megyei Könyvtár dolgozói közül Guzner Gyuláné, Kiri Angéla, Komlósiné Farkas Judit,

Sebő Ferenc és Jordán Tamás a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár 1993. április 27-ei rendezvényén

A székesfehérvári
Városi Könyvtár
költészetnapj ajándéka
a négy fiatal költő
antológia-füzete

Majdnem blues

Deák Botond
Müllner András
Neményi Zsolt
Pálinkás István

VEISEL VEISPRÓZAI

SZÉKESFEHÉRVÁR, 1993

Molnár Erzsébet, Szabó Józsefné, Takács Katalin, dr. Varga Gyuláné, Varga Józsefné, a székesfehérvári Városi Könyvtár munkatársai közül Borsodi Lászlóné, Matukovics Ferencné, Mohácsi Erzsébet, valamint Fülöp Lászlóné a Szakszervezetek Megyei Könyvtárának vezetője vettek részt.

KIÁLLÍTÁS a lovasberényi könyvtárban. Májusban volt megtekinthető az a kiállítás, amely a falu múltját mutatta be képekben. Régi képek, dokumentációk voltak láthatók a háború előtti időszakról.

TOVÁBBKÉPZÉS. Május 3-án, a főfoglalkozású könyvtárosok megyei továbbképzésén Nagy Attila az OSZK KMK osztályvezetője A könyvtáros imázsa címmel tartott előadást. A hogyan viselkedjünk az olvasókkal témakörhöz kapcsolódott Ceglédyné Gallyas Gabriella előadása, aki a problémás olvasókkal való foglalkozásról beszélt saját tapasztalatai alapján. Ő a fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XXI. kerületi könyvtárában dolgozik, s gyakorlati példákkal világította meg témakörét.

A KÖNYVKIADÓK és könyvterjesztők adatbázisa májustól számítógépen rendelkezésre áll az érdeklődőknek a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban.

ÚJ TELEFONVONALAT kapott a székesfehérvári Városi Könyvtár: Gábor Andor téri gazdasági irodája hívható a 328-649-es számon. Az intézmény fiókkönyvtárai közül már csak a Mészöly Géza utcai várja - sajnos még mindig - a több éve igényelt telefon felszerelését.

HELYTÖRTÉNET és hagyományörzés a megyei könyvtárak munkájában címmel szakmai tanácskozást rendeztek Veszprémben, május 12-13-án, a Gizella Napok keretében, melyen a megyei könyvtár helyismereti csoportjának munkatársa, Némethné

Felföldy Magdolna és a feldolgozó osztály vezetője, Komlósi József is részt vett. A témában utoljára 1986-ban, Szentendrén, rendeztek tanácskozást. A veszprémi konferenciáról ifj. Horváth Géza részletesen is beszámolt a Könyvtári levelező/lap idei 5. számában (p. 30-31.)

A VERSEGHY FERENC nyelvűvelő verseny megyei döntőjét rendezték meg Május 20-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében. A verseny az országos forgatókönyv alapján került lebonyolításra. A szolnoki versenyre Székesfehérvárról Bozsoki Diána, az István Király Általános Iskola tanulója (felkészítő tanára Gáncsáné Bán Márta) és Kész Anikó a Tolnai utcai Általános Iskola tanulója (felkészítő tanára Nagy Györgyné) - jutott tovább.

A KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS választása május 21-én volt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. Az intézményben működő KKDSZ-alapszervezet 5 jelöltet állított. Rajtuk kívül 2 független jelölt is indult. Megválasztásra került: Némethné Felföldy Magdolna és Török Imréné (KKDSZ-jelöltek) és Magony Imre (független jelölt). A Közalkalmazotti Tanács elnöke: Némethné Felföldy Magdolna lett.

A MÓRI Radó Antal Városi Könyvtárban május 21-én választották meg 2/3-os többséggel Fodor Imrénét közalkalmazotti képviselőnek. A könyvtárban szakszervezet nem működik.

ORGONAHANGVERSENYT tartottak a mezőfalvi katolikus templomban - immár harmadik alkalommal közös szervezésben a könyvtárral. A május 23-i hangversenyen közreműködött a Dunaujvárosi Vegyeskar és Kamaraegyüttes, 250 fős hallgatóság előtt.

A GÁRDONYBAN működő Magyar-Finn Baráti Társaság és a Városi Könyvtár meghívására május 28-án a könyvtár

vendége volt Varga Domokos író, aki finnországi élményeiről beszélt a megjelent érdeklődőkkel, a társaság tagjaival.

FEJÉR MEGYEI könyvtárosok is részt vettek a KKDSZ által június 1-jén szervezett tiltakozó demonstráción Budapesten. A megmozdulás célja az volt, hogy a Kormányt az 1994 januári közalkalmazotti bérrendszer hatályba lépésének megtartására kényszerítse. A demonstráció a pedagógus és az egészségügyi dolgozókkal együtt történt.

A KÖNYVTÁR-GALÉRIA tovább működik Gárdonyiban. A Városi Könyvtárban így kerültek a közönség elé május hónapban Balázs Gyula budapesti festőművész tájképeiből összeállított, lírai hangú, harmóniát sugárzó képei, melyek sok érdeklődőt vonzottak. Május végén - júniusban pedig 3 hétig tartott a gyermeknapi kiállítás Budai Péter hajtogatásaiból. Ezek az egy lapból hajtott figurák nagy sikert arattak mind a gyerekek, mind a felnőttek körében.

SIKERES KÖNYVTÁROSI vizsgát tett jún. 7-én a bicskei Vajda János Gimnázium és Postaforgalmi Szak-középiskola könyvtári fakultációra járó 11 tanulója.

FOLYTATTÁK a könyvtárhasználati órák tartását a mezőfalvi nagyközségi könyvtárban, s több alkalommal tartottak könyvismertetést a 9. osztály tanulói részére.

ÜNNEPÉLYESEN búcsúztatták a 8. osztályos olvasókat június 12-én a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár gyermekrészlegében, s vették át őket a felnőtt részlegbe. Erre az alkalomra meghívták Lendvai Gábor biológust, aki a Mezőföld növényvilága, természetvédelmi területei címmel tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást

a gyerekeknek.

A VAKÁCIÓ első napjaiban tanárokból és diákokból álló ötven budapesti kerékpáros túrázó kereste fel Sárbogárdot, ahol két napot töltöttek. Meglátogatták a városi könyvtárt is, ahol helytörténeti előadást hallgattak meg a városról (a rövid történetet írásban is megkapták).

IMMÁR MÁSODIK éve tartó sikeres sorozat ért véget a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében, melynek címe: Hogyan éltek elődeink? A könyvtárhasználatra épülő, havonta tartott foglalkozásokon 18 általános iskolából 54 tanulócsoporthoz közel 3 ezer gyerekkel vett részt. Egyéb gyermekfoglalkozások - könyvtárhasználati órák, irodalmi összefoglaló órák, folyóirat-szemlék, mesedélutánok, napközis foglalkozások - szerepeltek még a gyermekkönyvtár programjában.

TÖBBEN tettek sikeres záróvizsgát a Fejér megyei könyvtárosok közül az OSZK KMK könyvtáros asszisztens-képző tanfolyamán. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárból Deák Zita, a bicskei Vajda János Városi Könyvtárból Bartha Judit. (Záródolgozatukat, ill. részleteit ld. e számban.) Sikeresen végzett a székesfehérvári Városi Könyvtár két munkatársa is: Gartai Zsuzsa és Heimné Tóth Szilvia; a sárszentmiklósi klubkönyvtárból Csatári Ferencné, Mezőszilasról Horváthné Gógán Jolán, a VOK könyvtárából Sárközi Elvira, a polgárdi nagyközségi könyvtárból Bucskó Erika, a lepsényi könyvtár vezetője Borsos György. A móri Radó Antal Városi Könyvtár dolgozói közül hatan végeztek: Folberth Béláné, Kovács Lászlóné, Nagy Virág, Saáry Krisztina, Streng Jánosné és Szakonyiné Beke Marianna.

SZEMÉLYI HÍREK

Dr. Berky Éva a székesfehérvári Városi Könyvtár munkatársa december 31-én megvált a könyvtártól. Helyébe január 1-től Tóthné Szemes Erzsébetet alkalmazza az intézmény, aki a bizonytalan sorsú Szakszervezetek Megyei Könyvtárából jött át. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban a korábban szerződésesként dolgozó Gombosné Kis Editet 1993. január 1-től határozatlan időre kinevezték. Ugyaninnen viszont elment Benedek Katalin február 28-tól; igénybe vette a gyermeknevelési támogatást. A legtöbb változás a Videoton Oktatási Központ Könyvtárában volt. Mint lapunkban már másutt jeleztük, az itteni bizonytalanság is tovább folytatódik. Elment a könyvtárból: Koloszárné Horinka Valéria, aki február 1-től vállalkozó lett, Lakatos Ferencné március 15-től iskolai könyvtáros a székesfehérvári Tánacsics Mihály Általános Iskolában. Ugyancsak március 15-től Szücs Gabriella is máshová kényszerült. Fél állásban a Tóparti Gimnázium feldolgozó könyvtárosa, fél állásban az Ének-Zenei Általános Iskola napközis nevelője. Néda Lászlóné május 1-től a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárosa lett, Hollósi Józsefné pedig június 1-től a Csóri Általános Iskolában nyert alkalmazást, mint napközis nevelő és iskolai könyvtáros. Beniczky Péterné április 1-től munkanélküli.

IGAZGATÓI PÁLYÁZATOK

Legkorábban a móri Radó Antal Városi Könyvtár igazgatói álláshelyéről döntöttek. A helyi önkormányzat április 28-i közgyűlésén elfogadta az egyetlen jelölt - az eddigi igazgató - pályázatát, s öt évre, azaz

1998. június 30-ig kinevezte Kleiné dr. Horváth Magdolnát az intézmény igazgatójának. Sikerrel pályázott a gárdonyi Városi Könyvtár jelenlegi igazgatója is a meghirdetett álláshelyre. Gárdony város közgyűlése június 15-én döntött Klausz Gábor öt évre történő további kinevezéséről. Nem született döntés Bicskén, ahol május 20-ig kellett beadni a pályázatokat vezetői álláshelyre, mivel időközben a város közgyűlése tervbe vette a könyvtár és a művelődési ház összevonását, egy vezetés alá helyezését 1994. január 1-jével. A könyvtár új helyen történő elhelyezéséig kell az összevont intézmény működésére vonatkozó javaslatot kidolgozni. A benyújtott pályázatokat a fentiek miatt nem bírálták el, a 48/1993. /VI.24./sz. Képviselő-testületi Határozat 2.c.) pontja alapján: "A polgármester köteles mindkét intézmény vezetői munkakörének ellátására - az átmeneti időszakra 1993. július 1-től december 31-ig - a munkaviszonyra vonatkozó szabályok szerint szerződést kötni Gazsiné Estélyi Katalin és Mohainé Fejes Ágnes dolgozókkal." /Megtörtént./

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatói álláshelyére hárman adtak be pályázatot: Beniczky Péterné, Escher Ilona és Tománé Bán Katalin. A pályázatokat 8 tagú szakértői bizottság és a Fejér Megyei Közgyűlés Oktatási-Közművelődési-Sport Bizottsága véleményezte. A megyei könyvtár közalkalmazotti tanácsa kezdeményezésére a pályázók egyetértésével az intézmény kollektívája egyenként meghallgatta a pályázókat június 15-én. A június 24-i megyei közgyűlés új pályázat kiírása mellett döntött, s október 31-ig megbízta Escher Ilonát az intézmény igazgatói teendőinek ellátásával.

Dr. Berky Éva, szervezetünk gazdasági felelőse lemondott tisztségéről, mert december 31-vel megvált könyvtárosi munkakörétől. A vezetőség felkérte Pognár Zsuzsát - a székesfehérvári Városi Könyvtár munkatársát -, hogy a következő választásig lássa el a gazdasági feladatokat és vegyen részt a vezetőség munkájában. A március 1-jei taggyűlés a vezetőség kooptálási javaslatát megerősítette.

Március 1-jén az 1993. évi programját tervezte meg és hagyta jóvá a szervezet. Többek között a továbbképzési tervekről, a tanulmányutakról és a költségvetésről döntöttek. A terveket Fazekasné Sin Gyöngyi titkár és Hegedűs Éva elnök terjesztette a tagság elé. Ugyanekkor megkezdődött az ideai tagdíjak beszédése is.

Április 5-én a szervezet vezetősége ismertette a tagsággal a grazi tanulmányút előkészületeit, valamint a fiatal könyvtárosok velencei találkozájának tervezett programját.

Június 6-7-én az MKE Fejér Megyei Szervezete második alkalommal szervezett tanulmányutat Ausztriába. Ezúttal a 42 résztvevő a Grazi Egyetemi Könyvtárral és a várossal ismerkedett meg. (Részletes beszámoló e számunkban a 36-39. oldalon.)

Anyagi támogatást kapott a szervezet a benyújtott pályázatok elbírálása után az 1993-as évre. Az MKE elnökségétől összesen 42 000 Ft-ot amelyről - a megjelölt célra törént felhasználás alapián - legkésőbb december 31-ig el kell számolni. A Fejér Megyei Önkormányzattól 40 000 Ft-ot, a Székesfehérvári Megyei Jogú Város Önkormányzatától 30 000 Ft-ot kapott a szervezet a szakmai munkák támogatására.

Négy tagtársunkat támogatta anyagilag a szervezet országos rendezvényeken való részvételükben. Az olvasószolgálati szekció kőszegi rendezvényén vett részt és támogatást kapott Töltésiné Hegyi Zsuzsa a székesfehérvári Városi Könyvtár munkatársa. A könyvtáros tanárok VI. nyári akadémiáján való részvételéhez pedig Krasztina Zoltánné (Csákvár), Soós Sándorné és Zseli Klára (Széfvár) kapott hozzájárulást.

Tagság - tagdíj. Az első félévben sikerült valamennyi tagdíjat beszédeni. Sajnos a testületi tagok száma nem gyarapodott. Összesen 112 egyéni és 4 testületi tag van a szervezetünkben. Testületi tagok a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, a székesfehérvári Városi Könyvtár, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ Könyvtára és a móri Radó Antal Városi Könyvtár.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX